

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 16ΗΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1975

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΠΑΝ. Ι. ΖΕΠΟΥ

ΠΑΙΔΕΙΑ.— **Αί πανεπιστημιακαί σπουδαί εις τήν Ἑλλάδα καί αἱ ἀνάγκαι τῶν, ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Περικλέους Σ. Θεοχάρη ἐν συνεργασία μετὰ Στεφάνου Α. Παῖπέτη*.**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αἱ κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον ἐκάστου ἔτους διενεργούμεναι εἰσαγωγικαὶ ἐξετάσεις τῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) τῆς χώρας καὶ τὰ συναφῆ πρὸς αὐτὰς προβλήματα ἀποτελοῦν κατὰ κανόνα ἀντικείμενον μακρῶς ἀπασχολήσεως τῆς Κοινῆς Γνώμης καὶ τοῦ Τύπου. Ἰδιαιτέρως τονίζεται ἐκάστοτε ὁ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν εἰσαγομένων ἐν σχέσει πρὸς τὸν μεγάλον ἀριθμὸν τῶν ὑποψηφίων καὶ τὸ σύνηδες συμπέρασμα εἶναι ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπαρχουσῶν Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν ἐν Ἑλλάδι δὲν ἐπαρκεῖ διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀντιστοίχων ἀναγκῶν τῆς χώρας.

Εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα ὁδηγεῖ καὶ ἡ ἐκ πρώτης ὄψεως ἐξέτασις τοῦ προβλήματος τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ Ἑλλήνων φοιτητῶν τῶν Πανεπιστημίων τῆς ἀλλοδαπῆς.

Προσεκτικὴ ὅμως μελέτη τῶν ὡς ἄνω δυσμενῶν παραμέτρων ἀποκαλύπτει ὅτι τὸ πρόβλημα εἶναι κατὰ πολὺ δυσχερέστερον ἀπὸ ὅ,τι εἰς πρώτην ἐξέτασιν φαίνεται, ἀνησυχητικὰ δὲ δὲν εἶναι τὰ ἀπόλυτα μεγέθη τῶν παραμέτρων, ἀλλ' ἰδίως ὁ ρυθμὸς μεταβολῆς τούτων. Οὕτως, ἡ προφανὴς λύσις — αὔξισις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν — καὶ ἐὰν ἀκόμη ἦτο ἀπεριορίστως δυνατή, δὲν ἀποτελεῖ καὶ τὴν πλήρη ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος. Ἀντιθέτως, παραλλήλως

* **Higher Education in Greece and its Needs**, by Prof. PERICLES S. THEOCHARIS, member of the Academy, in collaboration with Dr STEPHANOS A. PAÏPETIS.

πρὸς τὴν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν «εἰσαγομένων», θὰ ἔδει νὰ ἐπιδιωχθῆ καὶ ἡ μείωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν «ὑποψηφίων» διὰ τῆς προσφορᾶς εἰς τοὺς νέους εὐκαιριῶν ἐπαγγελματικῆς ἀποκαταστάσεως ἄνευ πανεπιστημιακῆς μορφώσεως, τὸ ὁποῖον βεβαίως ἀπαιτεῖ ἀναθεώρησιν τῆς ὅλης δομῆς τοῦ συστήματος τῆς Μέσης Παιδείας παρ' ἡμῖν.

Ὑπενθυμίζεται ὅτι εἰς βιομηχανικῶς προηγμένας χώρας τὸ πρόβλημα παρουσιάζεται ὑπὸ μορφὴν ἀντίστροφον: Παρατηρεῖται ἀπροθυμία τῶν καθ' ἱκανοποιητικὸν τρόπον ἤδη ἀποκατασταθέντων ἐπαγγελματικῶς νέων, ὅπως ἀκολουθήσουν πανεπιστημιακὰς σπουδὰς, ὑποβαλλομένων εἰς τοὺς κόπους καὶ τὰς δαπάνας, τὰς ὁποίας αἱ τελευταῖαι συνεπάγονται.

Οὕτως ὡς ἰδανικὴ λύσις ἐμφανίζεται ἡ ἀρμονικὴ ἰσορροπία μεταξὺ τῶν δύο ὡς ἄνω περιγραφεισῶν ἀκραίων καταστάσεων. Κατ' αὐτὴν οἱ νέοι θὰ δύνανται νὰ ἐπιλέξουν μεταξὺ ἀμέσου ἐπαγγελματικῆς ἀποκαταστάσεως καὶ πανεπιστημιακῶν σπουδῶν, ἀντὶ αἱ τελευταῖαι νὰ ἀποτελοῦν τὴν μοναδικὴν διέξοδον δι' αὐτούς. Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς ἀναμένεται ἰσόρροπος κατανομὴ τούτων εἰς τὰς διαφόρους κατευθύνσεις, ἐνῶ ἡ καθιέρωσις ἑνὸς συστήματος «συνεχιζομένης ἐκπαίδευσως» θὰ ἀπετέλει δικαίαν παροχὴν πρὸς τοὺς ἐπιλέξαντας τὴν ἐπαγγελματικὴν κατεύθυνσιν, ἐφ' ὅσον οὗτοι εἰς κάποιον σημεῖον τῆς σταδιοδρομίας των θὰ ἠσθάνοντο τὴν ἀνάγκην ἐπιμορφώσεως.

Εἰς τὰς ὡς ἄνω γενικὰς σκέψεις ὀδηγεῖ ἡ παροῦσα μελέτη κατόπιν ἐξετάσεως τῶν σχετικῶν παραμέτρων τὸ μὲν τῶν εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων ἐν τῇ χώρᾳ, τὸ δὲ τῶν σπουδῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Τὰ ἐν αὐτῇ ἀναφερόμενα στοιχεῖα παρεσχέθησαν εὐγενῶς ὑπὸ τῆς Δ/νσεως Ἀνωτάτης Ἐκπαίδευσως τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, τῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας, ὡς καὶ τοῦ Γραφείου Εἰσαγωγικῶν Ἐξετάσεων τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου. Πρὸς τοὺς ἀρμοδίους τῶν Ὑπηρεσιῶν αὐτῶν οἱ γράφοντες ἐκφράζουν τὰς εὐχαριστίας των.

2. Εἰσαγωγικαὶ ἐξετάσεις Α. Ε. Ι. ἔτων 1968 - 1974

Εἰς τὸ παρὸν κεφάλαιον μελετῶνται αἱ σχετικαὶ παράμετροι τῶν εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων τῶν Α. Ε. Ι. καὶ αἱ μεταβολαὶ αὐτῶν κατὰ τὰ ἔτη 1968 - 1974. Ὁ πίναξ Ι δεικνύει τὰς διαφόρους σχολὰς, διατεταγμένας κατὰ κύκλους σπουδῶν. Δὲν περιέχεται ὁ Τεχνικὸς Κύκλος (ἀνώτεροι σχολαί). Ὁ πίναξ ΙΙ δεικνύει ἀριθμοὺς ὑποψηφίων καὶ εἰσαγομένων κατὰ κύκλον διὰ τὰ ὡς ἄνω ἔτη.

Π Ι Ν Α Ξ Ι

Σχολαί 'Ανωτάτων 'Εκπαιδευτικών 'Ιδρυμάτων κατά κύκλον σπουδών.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ	ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΣ	ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ - ΓΕΩΠΟΝΟΔΑΣΟΛΟΓΙΚΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ
Θεολογική 'Αθηνών	Πολιτικών Μηχ/κών Ε.Μ.Π.	Μαθηματικών 'Αθηνών	Παιδ. 'Ακαδημία 'Αλεξ/πόλεως
Θεολογική Θεσσαλονίκης	Πολιτικών Μηχ/κών Θεσ/κής	Μαθηματικών Θεσ/νίκης	Παιδ. 'Ακαδημία Ηρακλείου
Φιλοσοφική 'Αθηνών	Πολιτικών Μηχ/κών Πατρών	Μαθηματικών Πατρών	Παιδ. 'Ακαδημία 'Ιωαννίνων
Φιλοσοφική Θεσσαλονίκης	Πολιτικών Μηχ/κών Θράκης	Μαθηματικών 'Ιωαννίνων	Παιδ. 'Ακαδημία Λαρίδας
Φιλοσοφική 'Ιωαννίνων	Μηχαν.-'Ηλεκτρ/γων Ε.Μ.Π.	Φυσικών 'Αθηνών	Παιδ. 'Ακαδημία Μυτιλήνης
ΝΟΜΙΚΟΣ	Μηχαν. 'Ηλεκτρ/γων Θεσ/κής	Φυσικών Θεσ/νίκης	Παιδ. 'Ακαδημία Τριπόλεως
Νομική 'Αθηνών	Μηχαν. Μηχ/κών Πατρών	Φυσικών Πατρών	Παιδ. 'Ακαδημία Φλωρίνης
Νομική Θεσσαλονίκης	'Ηλεκτρ/γων Μηχ/κών Πατρών	Φυσικών Πατρών	Παιδ. 'Ακαδημία Πατρών
Νομική Θράκης	Τοπογράφων Ε.Μ.Π.	Φυσικών 'Ιωαννίνων	Παιδ. 'Ακαδημία Ψυχικού
Δημοσ. Δικ. και Πολιτ. 'Επιστ. 'Αθηνών	Τοπογράφων Θεσ/νίκης	Χημικών 'Αθηνών	Χαροκόπειος Α.Σ.Ο.Ο.
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΟΣ *	Χημικών Μηχ/κών Ε.Μ.Π.	Χημικών Θεσ/νίκης	Χανίων Α.Σ.Ο.Ο.
'Αγγλικής Φιλολογίας 'Αθηνών	Χημικών Μηχ/κών Θεσ/νίκης	Χημικών Πατρών	Νηπιαγωγών Καλλιθέας
'Αγγλικής Φιλολογίας Θεσ/κής	Μεταλ/γων Μηχ/κών Ε.Μ.Π.	Φυσιολογικών 'Αθηνών	Νηπιαγωγών Καρδίτσας
Γαλλικής Φιλολογίας 'Αθηνών	Ναυπηγών Ε.Μ.Π.	Βιολογικών 'Αθηνών	Νηπιαγωγών Θεσ/νίκης
Γαλλικής Φιλολογίας Θεσ/κής	'Αρχιτεκτόνων Ε.Μ.Π.	Βιολογικών Θεσ/νίκης	Νηπιαγωγών Χανίων
Γερμανικής Φιλολογίας Θεσ/κής	'Αρχιτεκτόνων Θεσ/νίκης	Βιολογικών Πατρών	ΙΑΤΡΙΚΟΣ - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ
'Ιταλικής Φιλολογίας Θεσ/κής	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ	Γεωλογικών 'Αθηνών	'Ιατρική 'Αθηνών
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ	Οικονομικών 'Αθηνών	Γεωλογικών Θεσ/νίκης	'Ιατρική Θεσ/νίκης
Ε.Α.Σ.Α. 'Αθηνών	Οικονομικών Θεσ/νίκης	Γεωπονική 'Αθηνών	'Οδοντιατρική 'Αθηνών
Ε.Α.Σ.Α. Θεσσαλονίκης	Α.Σ.Ο.Ε.Ε. 'Αθηνών	Γεωπονική Θεσ/νίκης	'Οδοντιατρική Θεσ/νίκης
	Βιομηχανική Πειραιώς	Δασολογική Θεσ/νίκης	Κτηνιατρική Θεσ/νίκης
	Βιομηχανική Θεσ/νίκης		Φαρμακευτικών 'Αθηνών
			Φαρμακευτικών Θεσ/νίκης

* Δευτέρα προτίμησις τών προηγούμενων κύκλων εις τās αττήσεις ύποψηφίων.

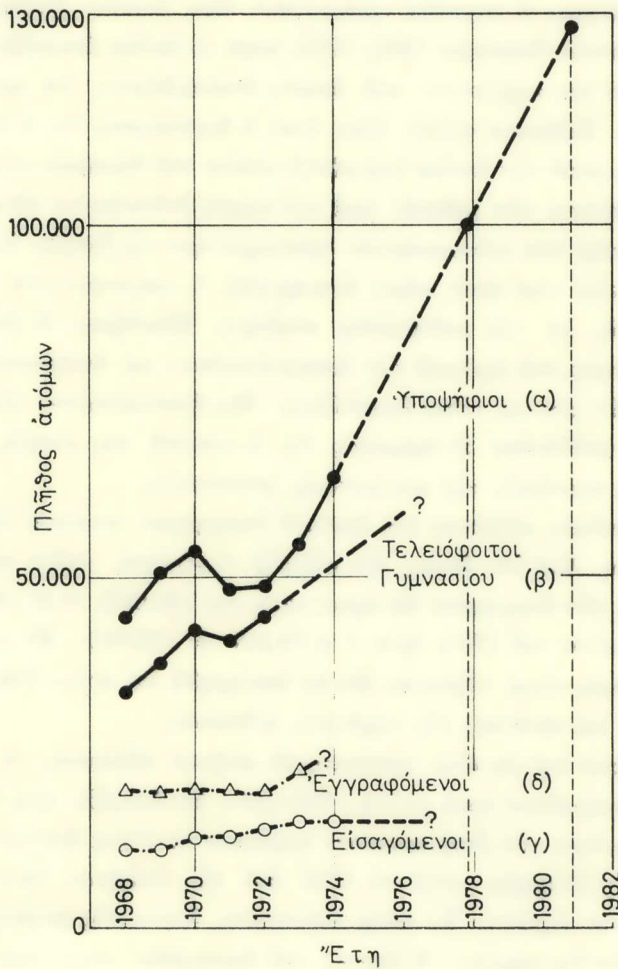
Π Ι Ν Α Ξ Ι Ι

*Αριθμός ύποψηφίων και εισαγομένων εις Α.Ε.Ι. κατά κύκλον σπουδών κατά τὰ ἔτη 1968 - 1974.

Κύκλος	1968		1969		1970		1971		1972		1973		1974	
	Υποψ.	Εισαγ.	Υποψ.	Εισαγ.	Υποψ.	Εισαγ.	Υποψ.	Εισαγ.	Υποψ.	Εισαγ.	Υποψ.	Εισαγ.	Υποψ.	Εισαγ.
Φιλολογικός	5072	896	5006	846	4494	980	3584	982	4147	1063	4232	1351	5086	1250
Νομικός	5642	1900	6536	1751	6694	1750	6701	1750	6985	2250	8104	2504	10750	2500
Νομικός και Φιλολογικός	—	297	—	428	—	565	—	345	—	588	—	579	—	825
Πολυτεχνικός	3771	765	4402	765	4340	964	4015	985	4310	1175	5082	1402	5525	1755
Φυσικομαθηματικός	4602	1351	4466	1585	4415	1966	4470	2093	5070	2196	6795	2581	8185	2935
Γεωπονοδασολογικός	1443	501	1217	272	1141	275	300	68	217	74	401	152	456	180
*Γατρικός	5470	882	6847	945	7184	1150	7068	1151	6428	960	6455	1000	6516	1000
Φαρμακευτικός	691	140	924	160	1402	230	1606	250	1838	250	2238	300	2259	300
Οίκονομικός	6173	2241	7256	2242	8910	2692	9327	3216	9871	3350	14488	3401	17159	3650
Διδασκαλικός	7876	1485	8670	1470	8952	1692	5059	1483	5534	1574	6229	1886	7758	1440
Γυμναστικός	708	100	772	210	1156	231	927	230	892	110	799	110	851	110
Τεχνικός	2783	620	4683	620	4904	640	4828	711	3273	621	—	—	—	—
*Γεωργικός	222	35	106	30	128	74	132	80	136	91	113	103	—	—

2.1. Παρατηρήσεις επί του όλικου διαγράμματος.

Τὸ ὄλικὸν διάγραμμα τὸ παρουσιαζόμενον εἰς τὸ σχῆμα 1 δεικνύει τὰς ἀκολουθούσας καμπύλας δι' ἕκαστον τῶν ἐτῶν 1968-1974: (α) ἀριθμοῦ ὑποψηφίων, (β) ἀριθμοῦ τελειοφοίτων Γυμνασίου, (γ) ἀριθμοῦ εἰσαγομένων εἰς Α.Ε.Ι. καὶ

Σχῆμα 1.

(δ) ἀριθμοῦ ἐγγραφομένων εἰς τὸ ἀ' ἔτος τῶν Α.Ε.Ι. Ἐπ' αὐτῶν παρατηροῦνται τὰ ἀκόλουθα:

ι) Αἱ καμπύλαι (α) καὶ (β) (ὑποψήφιοι - τελειόφοιτοι Γυμνασίου) εἶναι τῆς αὐτῆς ἐν γένει μορφῆς. Ἡ μεταξὺ τούτων ἀπόκλισις τείνει νὰ μειωθῇ σημαντικῶς

μετά το 1971, όποτε και κατά το σχήμα 16 εμφανίζεται λίαν αισθητή αύξησης του αριθμού των Έλλήνων φοιτητών άλλοδαπής. Τοῦτο πιθανόν σημαίνει ότι από τοῦ ἔτους ἐκείνου και ἐφ' ἑξῆς ηῦξήθη ὁ ἀριθμός ἐκείνων ἐκ τῶν ἀποτυχόντων ὑποψηφίων, οἱ ὅποιοι ἀναχωροῦν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποτυχίαν, μὴ ἐπιχειροῦντες ἐκ νέου συμμετοχὴν εἰς τὰς εἰσαγωγικὰς ἐξετάσεις.

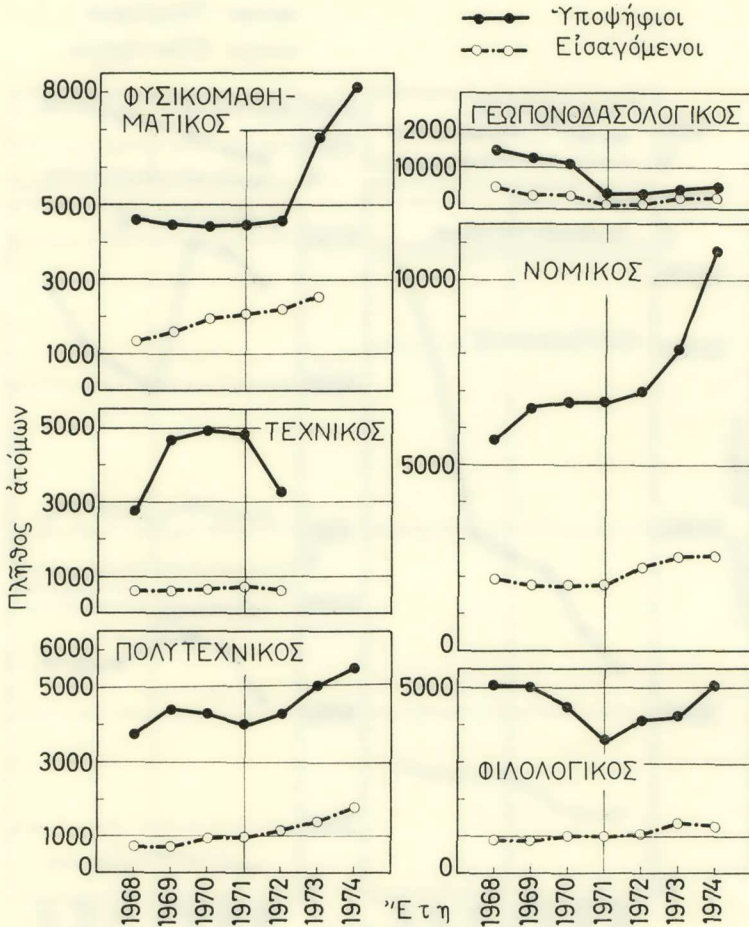
ii) Ἀμφότεραι αἱ καμπύλαι ἐμφανίζουν λίαν ἔντονον ἀνοδικὴν τάσιν με ἐξαιρέσιν τὸ χρονικὸν διάστημα 1970-1973, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐμφανίζουν παράδοξον πτώσιν και μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ὁποῖου ἀναλαμβάνουν τὸν πρότερον αὐτῶν ρυθμὸν ἀνόδου. Ἐξήγησιν τούτου δίδει ἴσως ἡ διαπίστωσις ὅτι ἡ ὡς ἄνω περίοδος ἦτο ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπὸ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐπισήμου κράτους ἐνεθαρρύνετο ἡ ἐνασχόλησις τῶν πολιτῶν περὶ τὸν κακῶς ἐννοούμενον ἀθλητισμὸν, συγκριμένως δὲ περὶ τὴν ποδοσφαιρικὴν δραστηριότητα τῆς ἐποχῆς. Παρ' ἀρμοδίων ἐκπαιδευτικῶν εἶχε τότε κατὰ κόρον διακηρυχθῆ ἡ καταστρεπτικὴ ἐπίδρασις τῆς ἐν λόγῳ τακτικῆς ἐπὶ τῆς μαθητιώσης νεολαίας, ἰδιαιτέρως δὲ ἐπεσημαίνετο ἡ τρομακτικὴ αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπορριπτομένων και ἀνεξεταστέων ἰδίως εἰς τὰ Γυμνάσια. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐμφανίζεται ἤδη ἀποτυπωμένον εἰς τὰς ὡς ἄνω δύο καμπύλας, καθίσταται δὲ προφανὲς ὅτι ἡ τακτικὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πολὺ ὀλίγον διαφέρει ποιοτικῶς τῆς πνευματικῆς γενοκτονίας.

iii) Ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ ὑποψηφίων κατέστη ἤδη ἴσος πρὸς 10.000 κατ' ἔτος. Καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν αὐξηθῆ περαιτέρω, τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ 1978 ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποψηφίων θὰ προσεγγίσῃ τὰς 100.000, τὸ δὲ 1981 θὰ φθάσῃ τὸ διπλάσιον ἐκείνου τοῦ 1974, ἦτοι $2 \times 64.000 = 128.000$. Ἐν τούτοις ἀναμένεται ὅτι ὁ ρυθμὸς οὗτος αὐξήσεως δὲν θὰ διατηρηθῆ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἐπερχομένου κορεσμοῦ τινος και πτώσεως τῆς ταχύτητος αὐξήσεως.

iv) Ἐναντι τοῦ ὡς ἄνω τρομακτικοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως, ἡ μέση αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ εἰσαγομένων κατὰ τὰ ἔτη 1968-1974 δὲν ὑπερέβη τοὺς 650 κατ' ἔτος. Ἐξ ἄλλου ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγραφομένων παρέμεινε σταθερὸς ἀπὸ τὸ 1968 ἕως τὸ 1972, ηῦξήθη δὲ ἐλαφρῶς κατὰ τὸ 1973 διὰ τῆς ἐνάρξεως λειτουργίας νέων Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἔναντι τῆς ραγδαίας αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποψηφίων, ἡ ἴδρσις και λειτουργία νέων πανεπιστημιακῶν μονάδων ἐλάχιστον μόνον μέρος τοῦ προβλήματος δύναται νὰ ἀντιμετωπίσῃ.

v) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγραφομένων κατὰ τὰ ἔτη 1968-1972 εἰς τὸ α' ἔτος παρέμεινεν, ὡς ἐλέχθη, σταθερὸς εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν 20.000 περίπου, ἀριθμὸς ὑπερβαίνων ἤδη κατὰ πολὺ, ὡς εἶναι γνωστόν, τὴν δυνατότητα εὐρύθμου λειτουργίας τῶν Α.Ε.Ι., συμφώνως πρὸς σύγχρονα κριτήρια. Ἀντιθέτως, ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσαγομένων ηὔξανεν με ρυθμὸν 650 κατ' ἔτος περίπου, με ἀποτέλεσμα τὴν

συμπίσειν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐξ ἄλλων πηγῶν ἐγγραφομένων καὶ κυρίως τῶν ἐκ Πανεπιστημίων τῆς ἀλλοδαπῆς αἰτούντων μετεγγραφὴν. Πράγματι, διὰ τοὺς τελευταίους αἱ προϋποθέσεις μετεγγραφῆς μετεβλήθησαν πολλαπλῶς ἐπὶ τὸ δυσχερέστερον. Οὕτως, ἐν «δημοφιλές» μέτρον — αὔξεις τοῦ ἀριθμοῦ εἰσαγομένων — ἐλαμβάνετο δαπάναις πολυτίμου συναλλάγματος.

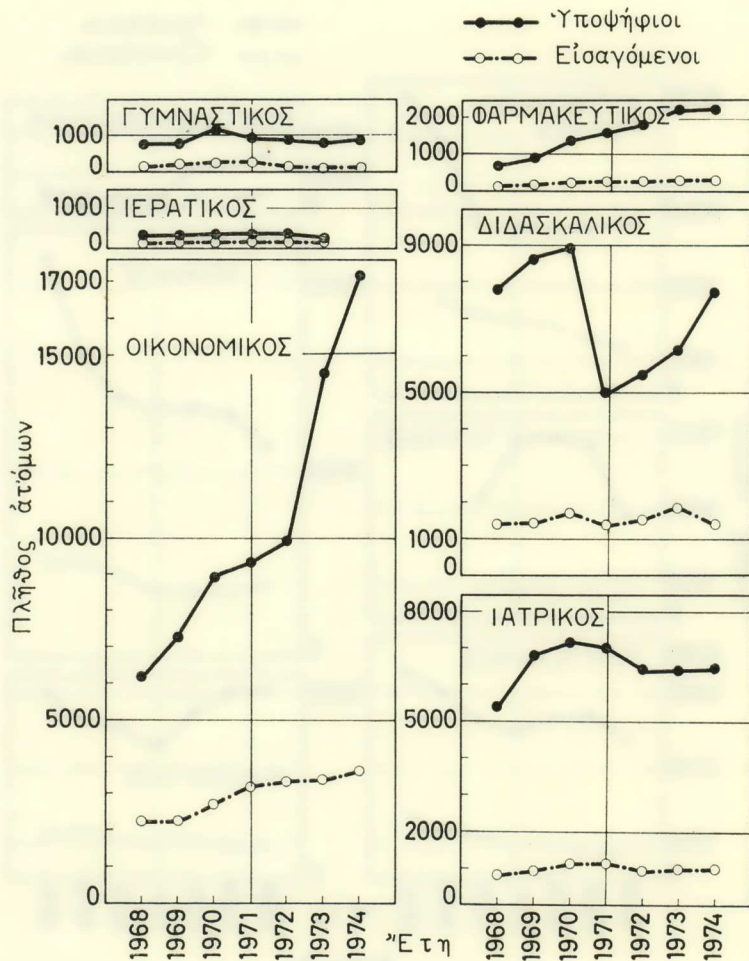

Σχῆμα 2α.

2. 2. Παρατηρήσεις κατὰ κύκλον σπουδῶν.

Τὰ σχήματα 2α καὶ 2β δίδουν τὴν μεταβολὴν ἀριθμοῦ ὑποψηφίων καὶ ἀριθμοῦ εἰσαγομένων δι' ἕκαστον κύκλον κειωρισμένως. Τὰ ἐπὶ μέρους διαγράμματα ἔχουν ἅπαντα χαραχθῆ ὑπὸ τὴν αὐτὴν κλίμακα καὶ οὕτω προκύπτει ὅτι ΠΑΑ 1975

οί κύκλοι Γεωπονοδασολογικός, Γυμναστικός, Ίερατικός και Φαρμακευτικός είναι μειωμένης αριθμητικής βαρύτητας έναντι τῶν ὑπολοίπων, δοθέντος ὅτι οἱ ὑποψήφιοι εἰς τούτους δὲν ὑπερέβησαν τὰς 2.000 τὸ 1974. Οἱ ὑπόλοιποι ἀναφέρονται κατὰ σειρὰν βαρύτητας: Οἰκονομικός 17.000 τὸ 1974, Νομικός 10.700, Φυσικο-

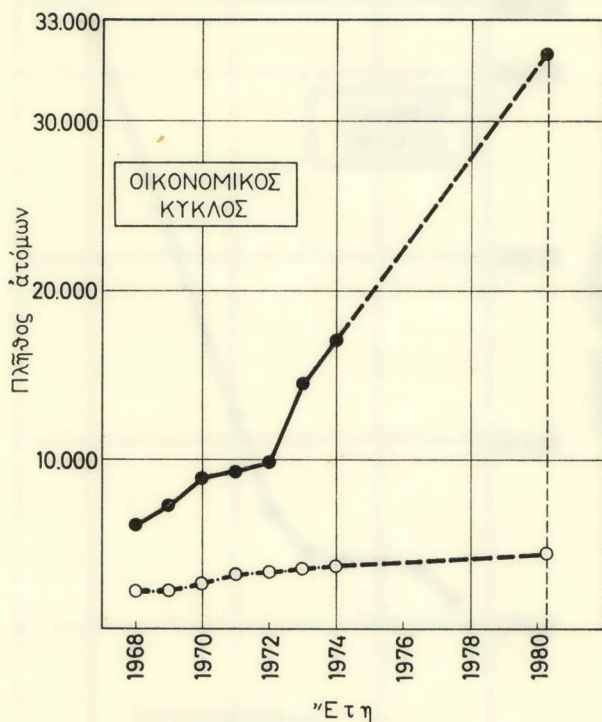

Σχῆμα 2β.

μαθηματικός και Διδασκαλικός ἀνά 8.000, Ίατρικός 7.000, Πολυτεχνικός 5.500 και Φιλολογικός 5.000. Διὰ τὸν Τεχνικὸν Κύκλον πρόσφατα στοιχεῖα ἐλλείπουν εἰσέτι λόγω τῆς μεταβολῆς τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀντιστοιχῶν Σχολῶν, κυρίως λόγω δημιουργίας τῶν Κ.Α.Τ.Ε.

Αἱ εἰδικαὶ παρατηρήσεις κατὰ κύκλον σπουδῶν :

1. Οικονομικός Κύκλος (σχήμα 3). 'Η «πτῶσις» τῶν ἐτῶν 1970-1973 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποψηφίων εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν ἐκφράζεται διὰ κάμψεως τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως, ὅστις παραμένει ἐν τούτοις θετικός. Ὁ παρῶν ρυθμὸς αὐξήσεως δύναται νὰ ὀδηγήσῃ περὶ τὸ 1980 εἰς διπλασιασμὸν τοῦ

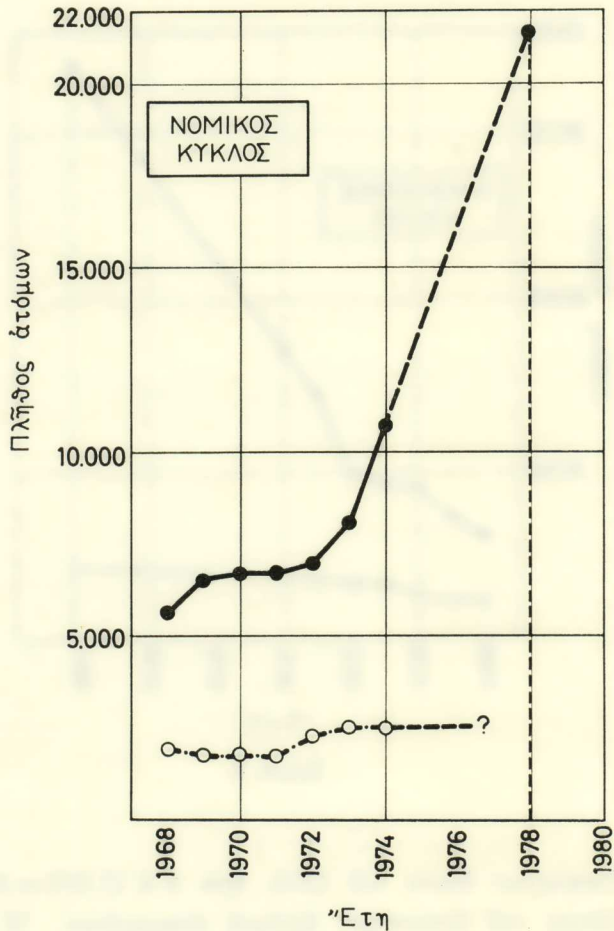
Σχῆμα 3.

ἀριθμοῦ τῶν ὑποψηφίων ἔναντι τοῦ 1974, ἤτοι $2 \times 17.000 = 34.000$, ἔναντι μηδαμινῆς αὐξήσεως τοῦ ἀντιστοίχου ἀριθμοῦ εἰσαγομένων. Ἡ ἐντυπωσιακὴ αὐξησης τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποψηφίων τοῦ Οἰκονομικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ Νομικοῦ κύκλου ἐνθυμίζει τὴν ἀντίστοιχον αὐξησης τῶν ὑποψηφίων τῶν Σχολῶν Μηχανολόγων καὶ Ἡλεκτρολόγων μετὰ τὴν εἴσοδον εἰς τὴν λεγομένην «ἐποχὴν τοῦ Διαστήματος» (1957).

2. Νομικὸς Κύκλος (σχῆμα 4). Μετ' οὐσιαστικὴν στασιμότητα κατὰ τὰ ἔτη 1969-1972, ἀντιστοιχοῦσαν εἰς τὴν «πτῶσιν», ἀπεκατεστάθη ταχύτατος ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ ὑποψηφίων, ὀδηγῶν περὶ τὸ 1978 εἰς διπλα-

σιασμόν ἔναντι τοῦ 1974, ἦτοι $2 \times 10.700 = 21.400$, ἐνῶ προβλέπεται ἀμελητέα αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ εἰσαγομένων.

3. Φυσικομαθηματικὸς Κύκλος (σχῆμα 5). Πτώσις τοῦ ἀριθμοῦ ὑποψηφίων κατὰ τὰ ἔτη 1969 - 1971, ὁ παρὼν δὲ ρυθμὸς αὐξήσεως ὀδηγεῖ

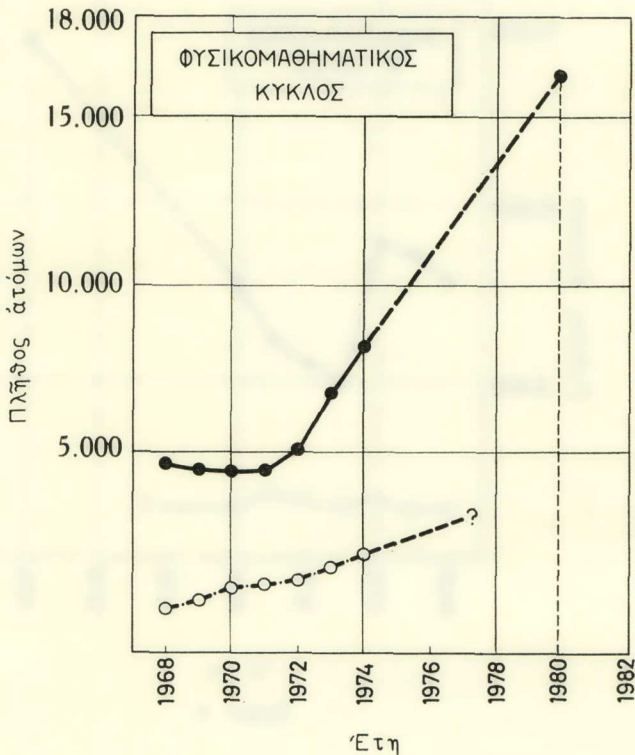
Σχῆμα 4.

περὶ τὸ 1980 εἰς διπλασιασμόν τοῦ ἀριθμοῦ ὑποψηφίων ἔναντι τοῦ 1974, ἦτοι $2 \times 8.000 = 16.000$. Κάποιος μὴ ἀμελητέος ρυθμὸς αὐξήσεως τῶν εἰσαγομένων ὀφείλεται ἴσως εἰς τὴν λειτουργίαν νέων Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν.

4. Διδασκαλικὸς Κύκλος (σχῆμα 6). Παρὰ τὴν τρομακτικὴν πτώσιν (κατὰ 45%) τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποψηφίων κατὰ τὸ 1971, ὁ ἤδη

ἐγκατασταθείς ρυθμός αύξησης τούτου οδηγεί εις διπλασιασμόν κατά τὸ ἔτος 1980 ἔναντι τοῦ 1974, ἦτοι $2 \times 8.000 = 16.000$. Μηδενικός ρυθμός αύξησης τῶν εἰσαγομένων.

5. Ἰατρικὸς Κύκλος (σχῆμα 7). Εἰς τὸν Ἰατρικὸν Κύκλον ὁ ρυθμός αύξησης τῶν ὑποψηφίων μειοῦται τὸ 1970, καθίσταται δὲ ἀρνητικὸς

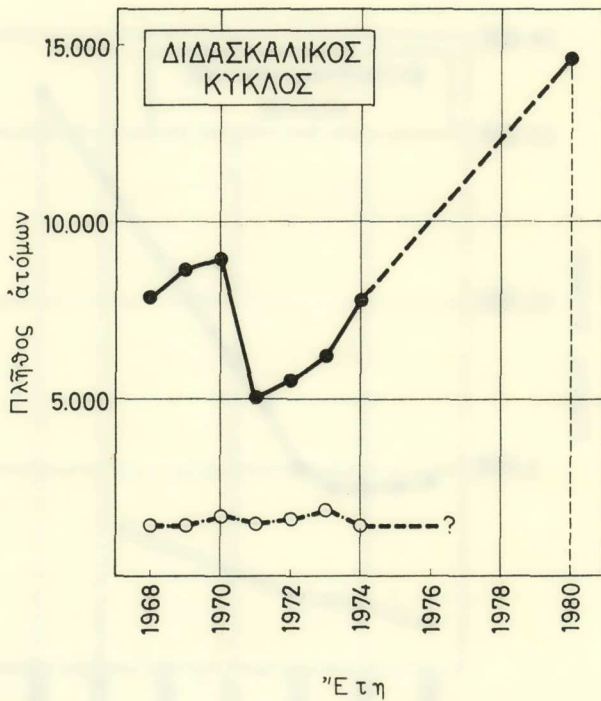
Σχῆμα 5.

μέχρι τοῦ 1972, ὅποτε μηδενίζεται πρακτικῶς μέχρι τοῦ 1974. Ἡ «πτῶσις» ἐπομένως συνεχίζεται ἐν προκειμένῳ. Μηδενικός ρυθμός αύξησης τῶν εἰσαγομένων.

6. Πολυτεχνικὸς καὶ Τεχνικὸς Κύκλος (σχῆμα 8). Εἰς τὸν πρῶτον, μετὰ τὴν «πτῶσιν» τοῦ ἀριθμοῦ ὑποψηφίων τῶν ἐτῶν 1969-1971, ὁ ἐγκατασταθείς ρυθμός οδηγεί εις διπλασιασμόν περὶ τὸ 1984 ἔναντι τοῦ 1974, ἦτοι $2 \times 5.500 = 11.000$. Οὐχὶ ἀμελητέος ρυθμός αύξησης τῶν εἰσαγομένων ἀπὸ τοῦ 1973, λόγω λειτουργίας νέων πανεπιστημιακῶν μονάδων. Εἰς τὸν Τεχνικὸν Κύκλον, μετὰ τὴν ἀπότομον αύξησιν τοῦ ἀριθμοῦ ὑποψηφίων, ἦτις

ήκολούθησεν τὴν καθιέρωσίν του, ἐπῆλθεν ἀπότομος πτώσις, ἣτις δυνατὸν νὰ ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν ἀσάφειαν τοῦ χαρακτηῆρος τῶν ἐν λόγῳ Σχολῶν καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν προνομίων τῶν ἀποφοίτων.

7. Φιλολογικὸς Κύκλος (σχῆμα 9). Ἐν προκειμένῳ ἡ πτώ-

Σχῆμα 6.

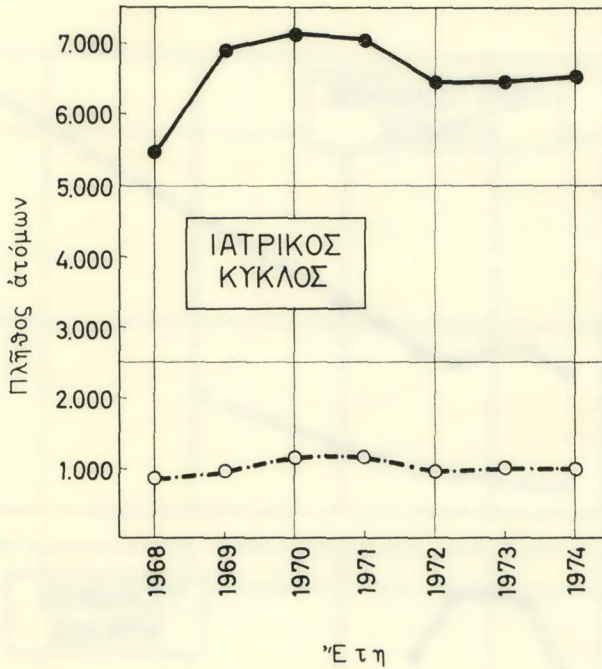
σις τοῦ ἀριθμοῦ ὑποψηφίων ἄρχεται ἤδη ἀπὸ τοῦ 1968, μεγιστοποιεῖται τὸ 1971 (30% ἔναντι τοῦ 1968), μόλις δὲ τὸ 1974 ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποψηφίων ἐπανέρχεται εἰς τὰ ἐπίπεδα τοῦ 1968. Ἐλάχιστη αὔξησης τοῦ ἀριθμοῦ εἰσαγομένων.

8. Φαρμακευτικὸς Κύκλος (σχῆμα 10). Συνεχῆς καὶ σταθερὰ αὔξησης τοῦ ἀριθμοῦ ὑποψηφίων, ὀδηγήσασα εἰς τριπλασιασμὸν αὐτοῦ κατὰ τὸ διάστημα 1968 — 1973. Αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός τοῦ ἀποχαρακτηρισμοῦ τοῦ φαρμακευτικοῦ ἐπαγγέλματος ὡς «κλειστοῦ». Ὁ ἀριθμὸς ὑποψηφίων φαίνεται σταθεροποιούμενος τὸ 1974. Ἐλάχιστη αὔξησης τοῦ ἀριθμοῦ εἰσαγομένων.

9. Γεωπονοδοσολογικὸς Κύκλος (σχῆμα 10). Πτώσις

του αριθμού υποψηφίων μειοδοποιούμενη το 1972 (85% έναντι του 1968), εν συνεχεία δὲ ἐλαφρὰ αὐξήσις. Ἀνάλογος ἡ μεταβολὴ τοῦ ἀριθμοῦ εἰσαγομένων.

10. Γυμναστικός Κύκλος (σχῆμα 11). Ἡ μορφή τῆς καμπύλης τοῦ ἀριθμοῦ υποψηφίων ἔχει τὰ κοῖλα πρὸς τὰ κάτω, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς

Σχῆμα 7.

λοιποὺς κύκλους, γεγονός ἐπιβεβαιοῦν τὴν «πτῶσιν» τοῦ 1970-1973, ὡς ὀφειλομένην εἰς τὴν ἐνασχόλησιν τῶν νέων μὲ τὸν «ἀθλητισμόν».

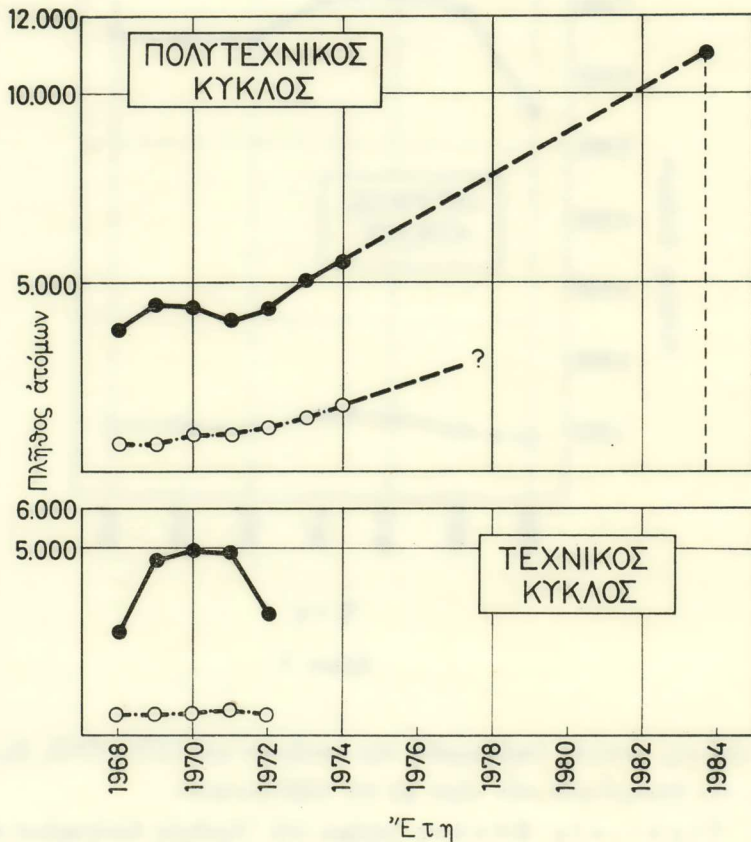
11. Ἱερατικός Κύκλος (σχῆμα 11). Ἀριθμὸς υποψηφίων καὶ εἰσαγομένων συμπίπτουν σχεδὸν πλήρως κατὰ τὸ 1974.

2.3. Γενικαὶ παρατηρήσεις.

Εἰς πλείστους τῶν μεγάλης «ἀριθμητικῆς βαρύτητος» κύκλων προβλέπεται διπλασιασμός τοῦ ἀριθμοῦ τῶν υποψηφίων ἐντὸς 4-10 ἐτῶν ἀπὸ σήμερον. Ἡ αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ εἰσαγομένων προβλέπεται ἀντιστοίχως ἀπὸ ἀσήμαντος ἕως μικρά.

Ἄλλ' ἀκόμη καὶ ἐὰν ἀπεριορίστοι οἰκονομικοὶ πόροι ἦσαν διαθέσιμοι, ἡ ἴδρυσις νέων Σχολῶν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων

αδύνατος, ἐφ' ὅσον ἀντικειμενικὰ συνθῆκαι δὲν ἐπιτρέπουν ἀπεριορίστως ταχὺν ρυθμὸν ἀναπτύξεως αὐτῶν. Οὕτω π.χ. δι' ἓν μέσου μεγέθους πανεπιστημιακὸν κτίριον, διὰ τὴν μελέτην καὶ κατασκευὴν αὐτοῦ, ὡς καὶ τὴν προμήθειαν καὶ ἐγκατάστασιν τοῦ σχετικοῦ ἐξοπλισμοῦ ἀπαιτεῖται χρόνος 4-6 ἐτῶν, ἐνῶ ἡ διαδικασία πληρώσεως κενῆς ἐδρας ἀπαιτεῖ χρονικὸν διάστημα τῆς τάξεως τοῦ ἔτους.

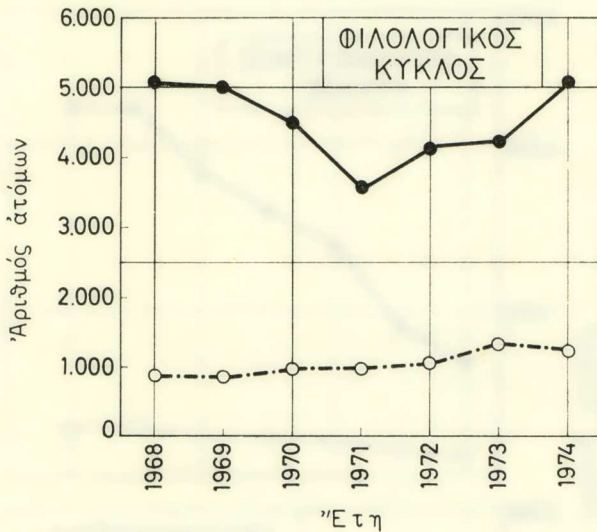

Σχῆμα 8.

Παραβλέπονται βεβαίως τὰ κοινωνικὰ προβλήματα ὑπερπαραγωγῆς ἐπιστημῶν καὶ ἐλλείψεως ἐπαγγελματικῶν στελεχῶν μέσης στάθμης, τὰ ὁποῖα θὰ προέκυπτον ἀκόμη καὶ εἰς τὴν «ἰδανικὴν» περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ ἀριθμὸς Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν, ὁ δυνάμενος νὰ καλύψῃ τὸ μέγιστον μέρος τῶν ὑποψηφίων, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ δημιουργηθῇ ἐν μιᾷ νυκτί.

Ἀποδεικνύεται ἐπομένως ὅτι ἡ λύσις «αὐξήσις τῶν Πανεπιστημιακῶν Σχο-

λῶν» πρὸς κάλυψιν τῆς ζητήσεως εἶναι ἀνέφικτος ἐκ τῶν πραγμάτων. Ἐπίσης ὅτι τὸ πρόβλημα, ἐὰν δὲν ἀντιμετωπισθῇ ριζικῶς, συντόμως θὰ λάβῃ μορφήν ἐκρηκτικὴν μὲ ἀπροβλέπτους συνεπείας.

Σχῆμα 9.

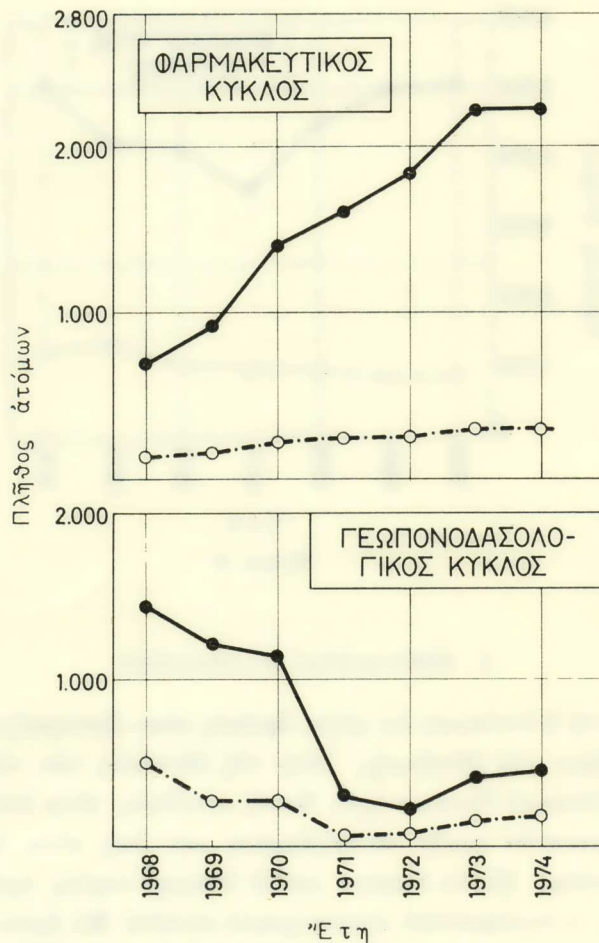
3. ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ

Εἶναι κοινὴ ἡ ἐντύπωσις ὅτι μέγας ἀριθμὸς νέων ἐξαναγκάζεται νὰ στραφῇ πρὸς Πανεπιστήμια τῆς ἀλλοδαπῆς, λόγω τῆς ἀδυναμίας των νὰ ἐξασφαλίσουν θέσιν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Πανεπιστήμια. Κοινὴ συνείδησις εἶναι ἐπίσης ὅτι ἡ ἐξαγωγή λίαν σημαντικῶν ποσῶν συναλλάγματος κατ' ἔτος εἶναι ἡ συνέπεια τῆς καταστάσεως ταύτης. Εἰς τὰ ἐπόμενα καὶ ἐν ἀναφορᾷ κυρίως πρὸς τὰς προπτυχιακὰς σπουδὰς — συστηματικὰ μεταπτυχιακὰ σπουδὰὶ δὲν ἔχουν εἰσέτι θεσμοθετηθῆ ἐν Ἑλλάδι — θὰ δεიχθῇ ὅτι ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν ἀλλοδαπῆς καὶ τῆς ἀντιστοίχου ἐξαγωγῆς συναλλάγματος εἶναι τοσοῦτον μέγας, ὥστε ἕτερον τρομακτικὸν πρόβλημα βαίνει ραγδαίως πρὸς ἔκρηξιν.

3. 1. Μεταβολὴ σπουδαστῶν ἀλλοδαπῆς ἐτῶν 1966 - 1973 (σχῆμα 12).

Ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν ἀλλοδαπῆς, παραμείνας πρακτικῶς σταθερὸς εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν 6.000 κατὰ τὰ ἔτη 1966-1969, ἀνῆλθε ραγδαίως εἰς 18.000 τὸ 1973, ἦτοι ἐτριπλασιάσθη εἰς διάστημα 4 μόλις ἐτῶν. Ἀντιστοί-

χως, μέγας ἦτο καὶ ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ μεταπτυχιακῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν σπουδαστῶν, ἀριθμοῦ ὅμως κατ' ἀπόλυτον τιμὴν μικροῦ ἐν σχέσει πρὸς τοὺς προπτυχιακοὺς σπουδαστάς.

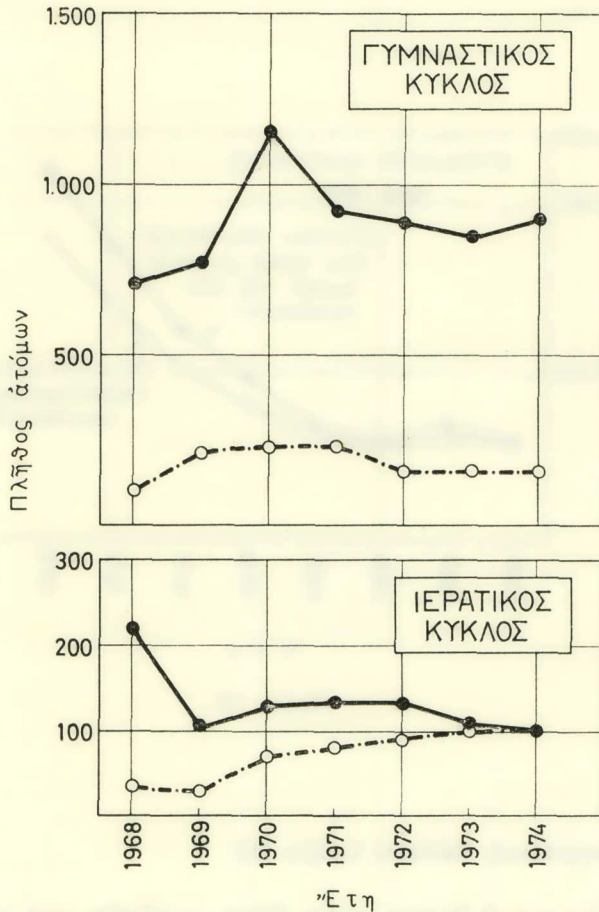

Σχήμα 10.

3. 2. Κατανομή κατὰ κύκλους σπουδῶν καὶ χώρας.

Ἡ κατανομή τῶν σπουδαστῶν ἀλλοδαπῆς κατὰ κύκλους σπουδῶν μὲ βάσειν τὸ ἔτος 1973 ἐμφαίνεται εἰς τὸ σχῆμα 13. Οὕτω, τὸ ἐνδιαφέρον τῶν νέων ἐλκύει κατὰ πρῶτον λόγον ὁ Πολυτεχνικὸς Κύκλος, ἔπονται δὲ μὲ μεγάλην διαφορὰν ὁ Ἰατρικὸς, ὁ Φυσικομαθηματικὸς, ὁ Οἰκονομικὸς, ὁ Φαρμακευτικὸς, ὁ Φιλολογικὸς, ὁ Γεωπονικὸς καὶ ὁ Νομικὸς.

Όσον αφορά τὰς χώρας, πρὸς τὰς ὁποίας στρέφεται ἡ προτίμησις τῶν σπουδαστῶν (σχῆμα 14), μὲ βάση τὸ ἔτος 1973 καὶ πάλιν, προηγείται συντριπτικῶς ἡ Ἰταλία καὶ ἔπονται Ἀγγλία, Γαλλία, Η.Π.Α., Γερμανία, Αὐστρία, Ἑλβε-

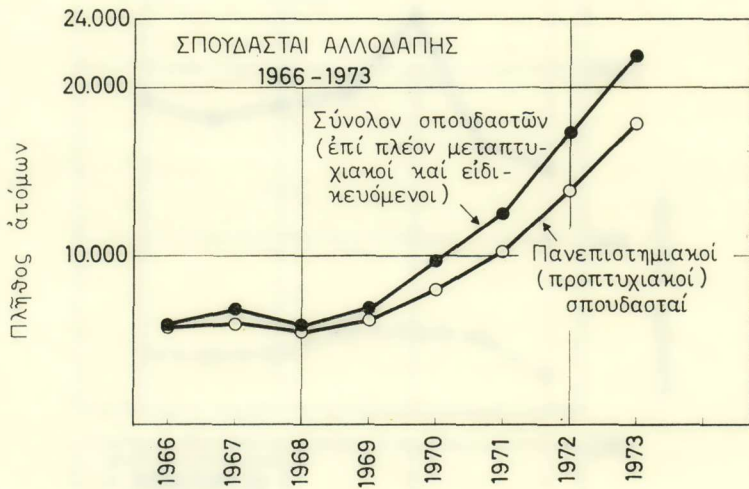

Σχῆμα 11.

τία, Βέλγιον κ.λ.π. χῶραι. Σημειοῦται ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1973 εἶχεν ὑπὸ τοῦ Ἰταλικοῦ Κράτους τετὴν ἐλάχιστον ὄριον βαθμολογίας ἀπολυτηρίου Γυμνασίου, ὡς προϋπόθεσις ἐγγραφῆς Ἑλλήνων τελειοφοίτων εἰς τὰ Ἰταλικά Πανεπιστήμια καὶ συνεπῶς ὁ ἐμφανιζόμενος ἀριθμὸς φοιτητῶν ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὸ 1973 εἶναι ἤδη ἰσχυρῶς συμπεσμένος. Οἱ περιορισμοὶ οὗτοι ἤρθησαν τὸ 1974 καὶ ἀνεπίσημοι

πηγαί όμιλοϋν περι διπλασιασμοϋ τοϋ αριθμοϋ τῶν φοιτητῶν Ἰταλίας τὸ 1974 ἔναντι ἐκείνου τοϋ 1973!

Εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰς μεταπτυχιακὰς καὶ ἐπαγγελματικὰς σπουδὰς, τὴν πρῶτην προτίμησιν κατέχει ἡ Ἀγγλία καὶ ἀκολουθοῦν Γαλλία, Η.Π.Α., Γερμανία, Ἰταλία κ.λ.π.

Ἔ τ η

Σχῆμα 12.

3. 3. Συναλλαγματικὴ δαπάνη (σχῆμα 15).

Ἡ συναλλαγματικὴ δαπάνη, καίτοι ὀλίγον μετεβλήθη κατὰ τὰ ἔτη 1967-69 ἀπὸ τοῦ ἐπιπέδου τῶν 10 ἑκατ. δολλ. Η.Π.Α., τὸ 1973 ἀνῆλθεν εἰς 36 ἑκατ. δολλ., ἦτοι ηὐξήθη κατὰ 3,6 φορές ἐντὸς 4 μόλις ἐτῶν. Ὁ ἤδη ἐγκατασταθεὶς ρυθμὸς αὐξήσεως εἶναι ἤδη ἴσος πρὸς 18 ἑκατ. δολλ. ἐτησίως (ἦτοι 25%), δυνάμενος ἴσως νὰ αὐξηθῇ κατὰ πολὺ, λόγω τὸ μέν, ὡς ἐλέγχθη, τῆς ἀναμενομένης περαιτέρω ἀποτόμου αὐξήσεως τοῦ αριθμοῦ τῶν φοιτητῶν ἀλλοδαπῆς, τὸ δέ, τῆς αὐξήσεως τῆς μέσης δαπάνης ἀνὰ σπουδαστὴν καὶ ἔτος ἐξ αἰτίας κυρίως τοῦ συνεχῶς αὐξανομένου κόστους ζωῆς ἀνὰ τὸν κόσμον. Ἡ μέση δαπάνη κατὰ σπουδαστὴν καὶ ἔτος, παραμείνασα καὶ αὐτὴ σταθερὰ πρακτικῶς κατὰ τὰ ἔτη 1967-70

εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν 1200 δολλ., ἀνῆλθεν ἤδη εἰς 1600 δολλ. τὸ 1973, ἦτοι ἐσημείωσεν αὐξήσιν 33% ἐντὸς 3 μόλις ἔτων*.

Θὰ ἔδει ἐξ ἄλλου νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ προσέλκυσις συναλλάγματος ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπιτυγχάνεται μέσῳ παροχῶν, ἐπιδοτήσεων, φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν κ.λ.π. πρὸς τοὺς ἀντιστοίχους κλάδους, ὡς ὁ τουρισμός, ἡ ναυτιλία κ.λ.π. Οὕτω, τὸ εἰς δραχμὰς κόστος τοῦ συναλλάγματος ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὴν ἐπίσημον

Σχῆμα 13.

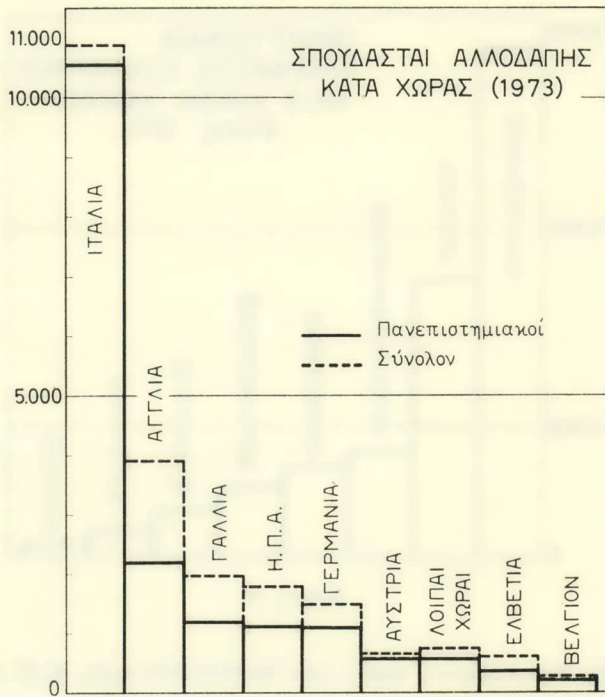
ἰσοτιμίαν. Τὸ ἤδη δαπανώμενον ποσὸν τῶν 36.000.000 δολλ. Η.Π.Α. ἐτησίως διὰ τοὺς σπουδαστὰς ἐξωτερικοῦ δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς 1 δισ. δραχμῶν, ἀλλ' ὑπερβαίνει τὸ 1,5 δισ. δραχμῶν.

3. 4. Μεταπτυχιακαὶ καὶ ἐπαγγελματικαὶ σπουδαί.

Καίτοι ἐκφεύγει τῶν ὁρίων τῆς παρουσίας μελέτης, ἀφορώσης μόνον εἰς τὴν προπτυχιακὴν πανεπιστημιακὴν ἐκπαίδευσιν, σημειοῦται τὸ γεγονός ὅτι Ἑλληνες

* Τὰ σχετικὰ στοιχεῖα διὰ τὸ ἔτος 1974, γνωσθέντα μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς παρουσίας, εἶναι 25.628 φοιτηταὶ ἀλλοδαπῆς καὶ δαπάνη συναλλάγματος 47.006.411 δολ. Η.Π.Α., ἦτοι 1834.18 δολλ. ἀνά σπουδαστὴν κατὰ μέσον ὄρον. Οὕτως ἡ αὐξήσις ἐναντι τοῦ 1973 εἶναι 14.63% διὰ τὸν συνολικὸν ἀριθμὸν φοιτητῶν, 31.63% διὰ τὴν συνολικὴν συναλλαγματικὴν δαπάνην καὶ 14.83% διὰ τὴν μέσην ἐτησίαν δαπάνην ἀνά σπουδαστὴν.

ἐπιστήμονες δύνανται νὰ παρακολουθήσουν συστηματικὰς μεταπτυχιακὰς σπουδὰς μόνον εἰς Πανεπιστήμια τῆς ἀλλοδαπῆς. Ἐν Ἑλλάδι, ὡς ἐλέχθη, δὲν ἔχουν ἀκόμη θεσμοθετηθῆ μεταπτυχιακαὶ σπουδαὶ καὶ τοῦτο βεβαίως ἀποτελεῖ ἀφ' ἑνὸς μὲν σοβαρὰν αἰτίαν διαφυγῆς συναλλάγματος, ἀφ' ἑτέρου δέ, τὸ καὶ σπουδαιότερον, περιορισμοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπιθυμούντων ὅπως λάβουν μεταπτυχιακὴν μόρφωσιν. Μικρὸν ἔξ ἄλλου μέρους τῶν μετεκπαιδευομένων σπουδάζει δαπάναις τοῦ

Σχῆμα 14.

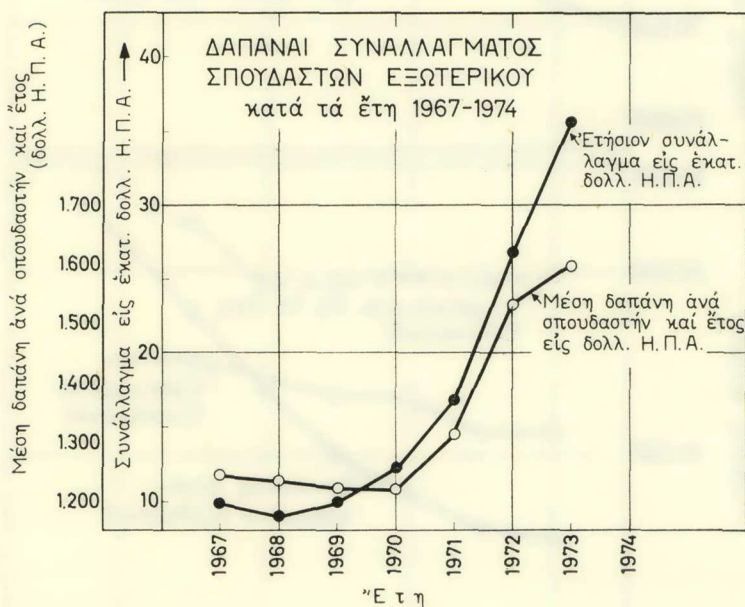
Ἰδρύματος Κρατικῶν Ὑποτροφιῶν (Ι.Κ.Υ.). Τὸ 1973 ὑπῆρχαν μόλις 202 ὑπότροφοι Ι.Κ.Υ. ἐπὶ συνόλον 3.177 μετεκπαιδευομένων, ἤτοι 6,36%. Ἐπομένως, τὸ ὅλον θέμα τῶν κρατικῶν ὑποτροφιῶν πρέπει ἴσως νὰ τεθῆ ἐπὶ νέων βάσεων.

Διὰ τὴν καθιέρωσιν τῶν μεταπτυχιακῶν σπουδῶν ἐν Ἑλλάδι, λίαν πολὺ τιμα εἶναι τὰ υπάρχοντα στοιχεῖα περὶ κατανομῆς τῶν ἐνδιαφερόντων τῶν μετεκπαιδευομένων κατὰ ἐπιστημονικὰς περιοχὰς καὶ χώρας. Ἀντίστοιχον ἐνδιαφέρον ἐμφανίζει καὶ ἡ κατανομὴ τῶν μὴ πανεπιστημιακῶν (ἐπαγγελματικῶν) σπουδαστῶν, ἰδιαίτερος ὅσον ἀφορᾷ τὴν καθιέρωσιν νέων εἰδικοτήτων εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν.

3.5. Γενικαὶ παρατηρήσεις.

Προφανῆς καθίσταται πλέον ἡ ἀνάγκη περιορισμοῦ τοῦ πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν ρεύματος τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν ἰδίως πρὸς χώρας, ὅπου ἀσκεῖται συγκεκριμένη πολιτικὴ προσελκύσεως ἀλλοδαπῶν σπουδαστῶν διὰ συναλλαγματικούς λόγους, καὶ ἔνθα παρέχονται ταυτοχρόνως εὐκολία σπουδῶν, αἱ ὁποῖα ἀπολήγουν εἰς βάρος τῆς ποιότητος τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ σημασία τοῦ προβλήματος ἐμφαίνεται σαφῶς εἰς τὸ σχῆμα 16, ἔνθα

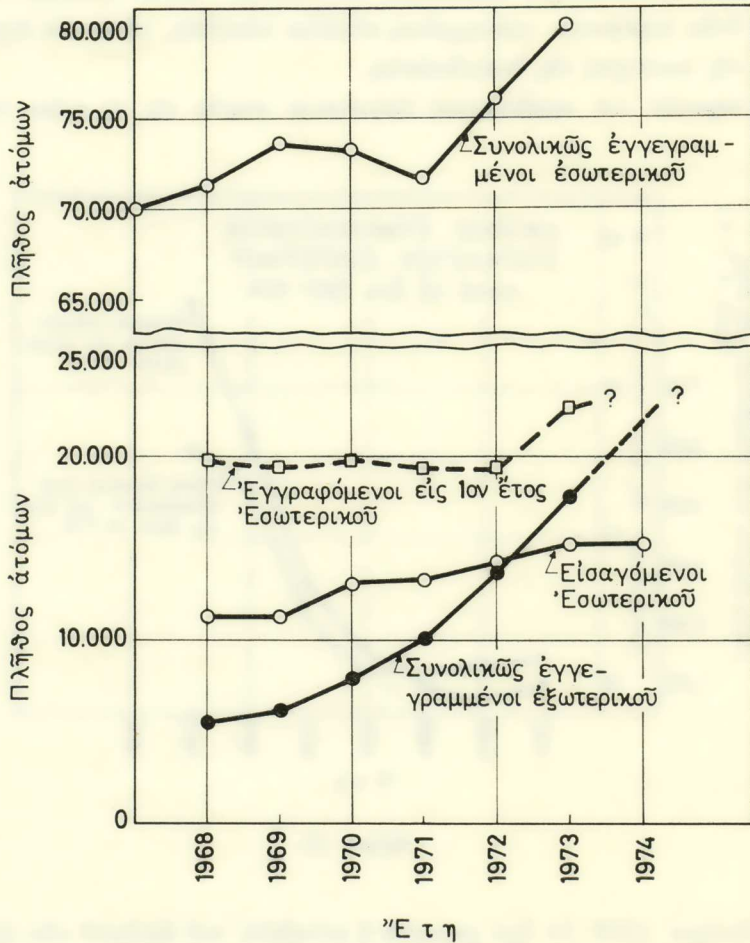

Σχῆμα 15.

διὰ τὸ διάστημα 1968-74 ἔχει χαραχθῆ ἡ μεταβολὴ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐγγραφομένων ἐσωτερικοῦ ὡς καὶ ἐγγραφομένων ἐξωτερικοῦ (προπτυχιακῶν). Ὁ ἀριθμὸς τῶν τελευταίων ἀυξάνει κατὰ πολὺ ταχύτερον τῶν προηγουμένων. Οὕτω, κατὰ τὸ ἔτος 1972 ὁ ἀριθμὸς ἐγγραφομένων ἐξωτερικοῦ κατέστη σχεδὸν ἴσος πρὸς τὸν ἀριθμὸν εἰσαγομένων ἐσωτερικοῦ, ἐνῶ τὸ 1974, καθ' ὅλας τὰς ἐνδείξεις, ὑπερέβη καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐγγραφομένων ἐσωτερικοῦ.

Οὕτω, σήμερον ἐκ πέντε Ἑλλήνων σπουδαστῶν Πανεπιστημίου ὁ εἷς φοιτᾷ εἰς Πανεπιστήμιον τῆς ἀλλοδαπῆς, ἐὰν δὲ διατηρηθῶν οἱ αὐτοὶ ρυθμοὶ μεταβο-

λῆς, εἰς διάστημα ὀλιγώτερον τῶν πέντε ἐτῶν, ἐκ τριῶν ἐγγραφομένων σπουδαστῶν ὁ εἰς θά φοιτᾷ εἰς Πανεπιστήμια τῆς ἀλλοδαπῆς.

Σχῆμα 16.

4. ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ἡ ροὴ τῆς ἐκπαιδευτικῆς διαδικασίας ἐν Ἑλλάδι χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῶν ἀκολούθων στοιχείων :

Ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις συνίσταται εἰς τὸ βετὲς Δημοτικὸν Σχολεῖον, οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ ἀπασχοληθοῦν εἰς μὴ ἀπαιτούσας οἰανδῆ-

ποτε ειδίκευσιν, χαμηλῆς ἐν γένει στάθμης, ἐργασίας ἀγροτικῆς κ.λ.π. φύσεως. Οὕτως, αὐξάνει συνεχῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν προωθουμένων πρὸς γυμνασιακὰ σπουδὰς.

Ἡ εἰσαγωγή εἰς τὰς Γυμνάσια ἐπιτυγχάνεται κατόπιν ἐξετάσεων, εἰς ἃς ἐν γένει τὸ μέγιστον μέρος τῶν ὑποψηφίων ἐπιτυγχάνει.

Μὲ ἐξαιρέσιν μικροῦ ποσοστοῦ Γυμνασίων ἐπαγγελματικῆς κατευθύνσεως, ὡς Οἰκονομικά, Ναυτικά, κ.λ.π., ἢ κατὰ τὰ λοιπὰ παρεχομένη ἐκπαίδευσις συνίσταται εἰς καθαρῶς ἐγκυκλίους σπουδὰς ἐξαετοῦς διαρκείας.

Οὕτω, μετὰ 12ετείς σπουδὰς καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 18 ἐτῶν οἱ τελειόφοιτοι Γυμνασίου ἔχουν ἀπλῶς προετοιμασθῆ διὰ τὴν ἀνάληψιν περαιτέρω σπουδῶν ὑψηλῆς ἐν γένει στάθμης, αἵτινες καὶ ὑποτίθεται ὅτι θὰ ἀπολήξουν εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν αὐτῶν ἀποκατάστασιν. Τοιαῦται σπουδαὶ δυνατὸν νὰ εἶναι εἴτε Πανεπιστημιακαὶ εἴτε Ἐπαγγελματικαὶ ἀνωτέρας στάθμης.

Εἰς τὰς οἰκονομικῶς ἀνεπτυγμένας χώρας, τῆς Δυτ. Εὐρώπης, π.χ. οἱ τελειόφοιτοι Γυμνασίου κατανέμονται ἀρμονικῶς — ἐν γένει δηλ. κατ' ἰσομοιρίαν — μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν κατευθύνσεων, μὲ ἐλαφρὰν μάλιστα ὑπεροχὴν τῆς ἐπαγγελματικῆς τοιαύτης. Οἱ ἀριθμοὶ τῶν ὑποψηφίων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν θέσεων εἰς πανεπιστημιακὰς καὶ ἐπαγγελματικὰς σπουδὰς εἶναι τῆς αὐτῆς τάξεως, ὥστε ἡ κάλυψις νὰ εἶναι ἐπαρκῆς. Εἷς τινὰς λίαν ἀνεπτυγμένας βιομηχανικῶς χώρας τῆς Δυτ. Εὐρώπης καὶ ἔν τινι μέτρῳ εἰς τὰς Η.Π.Α. ἐμφανίζεται πλήρης ἀπροθυμία τῶν νέων, ὅπως ἀναλάβουν τὸ βᾶρος τῆς προσπάθειας καὶ τῶν δαπανῶν τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν, διότι δύνανται εὐχερῶς νὰ σταδιοδρομήσουν ἐπαγγελματικῶς ἄνευ τούτων.

Ἀντιθέτως εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ τελειόφοιτοι Γυμνασίου στρέφονται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς (κατὰ ποσοστὸν 90 % περίπου) εἰς τὴν πανεπιστημιακὴν παιδείαν καὶ δὴ εἰς ἀριθμοὺς τοιοῦτους, ὥστε διὰ τῶν ὑπαρχουσῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν μόνον τὸ 23 % (διὰ τὸ 1974) τῶν ὑποψηφίων καλύπτεται. Ἐκ τῶν ὑπολοίπων, ἰσοδύναμον περίπου πρὸς τὸ ἄνω ποσοστὸν (πάλιν διὰ τὸ 1974) στρέφεται πρὸς τὰ Πανεπιστήμια τῆς ἀλλοδαπῆς, ἐν συμπεράσματι δὲ ποσοστὸν ἄνω τοῦ 50 % τῶν ὑποψηφίων παραμένει ἀκάλυπτον. Τοῦτο ἐπὶ τοῦ παρόντος, διότι σημαντικὴ ἐπιδείνωσις τῆς καταστάσεως ἀναμένεται κατὰ τὰ ἀμέσως προσεχῆ ἔτη.

Ἡ τοιαύτη ἀποκλειστικὴ στροφή τῶν τελειοφοίτων Γυμνασίου πρὸς τὰ Πανεπιστήμια δέον νὰ ἀποδοθῆ εἰς τοὺς ἐξῆς λόγους :

α) Εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν γυμνασιακῶν ἐφοδίων δι' ἐπαγγελματικὴν σταδιοδρομίαν.

β) Εἰς τὴν μέχρι τοῦδε ἀνυπαρξίαν συστηματικῶν καὶ ὀργανωμένων ἐπαγ-
ΠΑΑ 1975

γελματικῶν σπουδῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ παρῆγον σαφεῖς καὶ νομοθετικῶς κατοχυρω-
 μένας ἐγγυήσεις περὶ τῆς σταδιοδρομίας τῶν ἀκολουθούντων αὐτᾶς.

γ) Εἰς τὴν νοοτροπίαν τοῦ Ἑλληνοσ, καθ' ἣν ὁ τίτλος τοῦ «ἐπιστήμονος»
 εἶναι ἡ ἐπιδίωξις τῶν νέων, ἐνθαρρυνομένων καὶ ὑπὸ τῶν γονέων των, ἀνεξαρτή-
 τως πολλάκις ἐπαγγελματικῆς ἐπιτυχίας.

Τὸ οἰκοδόμημα ἐξ ἄλλου τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας, ὡς τοῦτο περιεγράφη,
 ἐμφανίζει δύο κυρίως χαρακτηριστικὰ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς βαθμίδας :

1) Μειωμένην ἀπόδοσιν λόγῳ ἐλλείψεως μέσων, ὡς κτιρίων, ἐξοπλισμοῦ
 καὶ διδακτικοῦ προσωπικοῦ.

2) Συσσώρευσιν σπουδαζόντων εἰς «στενὰς διόδους», ὡς αἱ εἰσαγωγικαὶ
 ἐξετάσεις τοῦ Γυμνασίου ἢ τῶν Πανεπιστημίων. Εἰς τὰς πανεπιστημιακὰς τοιαύτας
 μάλιστα ἡ συσσώρευσις προσεγγίζει τὸν «στραγγαλισμὸν τῆς ροῆς».

Συνέπεια τῶν χαρακτηριστικῶν τούτων εἶναι ἡ τεραστία ἀνάπτυξις τῆς
 «παραπαιδείας» τῶν φροντιστηρίων, ἣτις καλύπτει ἀπάσας τὰς βαθμίδας τῆς
 ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀποβλέπει εἰς δύο ἀντιστοίχους σκοποὺς :

1) Τὴν τήρησιν τῆς στενῶς ἐννοουμένης ἀποδόσεως τοῦ σπουδάζοντος, ἥτοι
 τὴν βαθμολογικὴν αὐτοῦ ἐπίδοσιν εἰς ὑψηλὰ ἐπίπεδα, ὑπὸ τὸ πρῶσχημα τῆς καλύ-
 ψεως τῶν κενῶν ἢ τῆς συμπληρώσεως τῶν ἀνεπαρκῶν ὑποτίθεται γνώσεων, τῶν
 παρεχομένων ὑπὸ τοῦ Σχολείου. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ καταταγῇ καὶ ἡ ὑπέρμετρος
 ἀνάπτυξις τῆς Ἰδιωτικῆς Παιδείας, Στοιχειώδους καὶ Μέσης, ἀντανακλῶσα σαφῶς
 τὴν ἔλλειψιν ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν Δημοσίαν Ἐκπαίδευσιν.

2) Τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν συγκεκριμένων ἀπαιτήσεων τῶν εἰσαγωγικῶν
 ἐξετάσεων πάσης φύσεως. Ἡ παρεχομένη ἐν προκειμένῳ παιδεία κατευθύνεται
 πρὸς τὸν σαφέστατον στόχον τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἐξετάσεων, διαμορφοῦται δὲ ἀπο-
 κλειστικῶς βάσει τοῦ στενοῦ τούτου κριτηρίου καὶ τῆς μακροχρονίου πείρας
 ἐκάστου φροντιστηρίου ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων ἐκάστης Σχολῆς.

Ἐπολογίζεται ὅτι ποσὰ τῆς τάξεως τῶν 4 δισ. ἐτησίως δαπανῶνται διὰ τὴν
 φροντιστηριακὴν παιδείαν, πᾶσα δηλ. ἔννοια «δωρεὰν παιδείας» καταργεῖται. Ἡ
 παιδεία αὕτη εἶναι ἀνεξέλεγκτος καὶ οὐδὲν οὐσιαστικῶς προσφέρει εἰς τὴν ποιοτικὴν
 στάθμην τῶν σπουδαζόντων, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἀπασχολεῖ καὶ ἐκπαιδευτικούς
 λίαν ἀξιολόγου ἐπιπέδου. Πράγματι, τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ ὡς ἄνω τεράστιον ποσὸν
 κατανέμεται οὐσιαστικῶς μεταξὺ ὀλίγων ἑκατοντάδων τοιούτων ἐπιχειρήσεων,
 παρέχει εἰς ταύτας τὴν δυνατότητα, ὅπως ἀμείβουν ἱκανοποιητικῶς τοὺς ὑψηλῆς
 στάθμης συνεργάτας των. Οἱ τελευταῖοι, καὶ λόγῳ τῆς προσθέτου ἐν προκειμένου
 δυνατότητος, ὅπως μὴ ἀπομακρύνωνται ἐκ τῶν μεγάλων πόλεων, οὐδαμῶς ἀντιμε-

τωπίζουν θέμα ἐντάξεώς των εἰς τὴν Δημοσίαν Ἐκπαίδευσιν, ἥτις τοιουτοτρόπως ἀποστερεῖται ἱκανῶν στελεχῶν.

Ἐτερον ἀξιοσημείωτον γεγονός, τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις θὰ ἔδει νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, εἶναι ἡ ἀνῆθις τῶν μέσων ἐπαγγελματικῶν σχολῶν. Αὗται, ἐμπλουτισθεῖσαι διὰ πλήθους νέων εἰδικότητων, ἠϋξήθησαν εἰς λίαν σημαντικὸν ἀριθμὸν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀποδεικνυομένης οὕτως, ἂν μὴ τι ἄλλο, τῆς ὑπάρξεως δυνατότητος ἀπορροφήσεως πλήθους νέων ἐπιζητούντων τὴν ἐπαγγελματικὴν των ἀποκατάστασιν ἄνευ πλήρους Γυμνασιακῆς μορφώσεως.

Σημειοῦται ἀκόμη ἰδιαίτερος ἐμφαντικῶς ἡ ἀπουσία ἐν Ἑλλάδι τοῦ θεσμοῦ τῶν μεταπτυχιακῶν σπουδῶν ὑπὸ τὴν σύγχρονον, συστηματικὴν ἔννοιαν, ὡς ὀλεθρία τόσον ἀπὸ πλευρᾶς δαπάνης συναλλάγματος, ὅσον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς ἀποθαρρύνσεως τῶν ἐπιστημόνων ἐκείνων, οἵτινες ἐπιθυμοῦν περαιτέρω μόρφωσιν. Τέλος ἡ ἀπουσία τῆς ἐννοίας τῆς «συνεχιζομένης ἐκπαιδεύσεως», ἥτις ἀποτελεῖ καὶ πρόσθετον παράγοντα στροφῆς τῶν νέων πρὸς τὰς πανεπιστημιακὰς σπουδὰς, δοθέντος ὅτι οὗτοι γνωρίζουν ὅτι, ἐὰν κατὰ τὴν ἀποφοίτησίν των ἐκ τοῦ Γυμνασίου δὲν εἰσέλθουν εἰς Ἀνωτάτην τινὰ Σχολήν, οὐδέποτε εἰς τὴν ζωὴν των θὰ δυνηθοῦν νὰ πράξουν τοῦτο.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἐκ τῶν ἤδη ἀναπτυχθέντων συνάγεται σαφῶς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ὑπάρχουσα σήμερον συγκρότησις τῆς Ἀνωτάτης Παιδείας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ποσοτικῶς τελειῶς ἀνεπαρκῆς. Ἡ ἀνεπάρκεια αὕτη ἀναμένεται νὰ ὀξυνθῆ μὲ ρυθμὸν ἐκρηκτικὸν κατὰ τὰ ἀμέσως προσεχῆ ἔτη.

Δύο παράγοντες χαρακτηρίζουν τὴν ἀνεπάρκειαν ταύτην : α) Ὁ χαμηλὸς ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος εἰσερχομένων καὶ β) Ὁ ὑψηλὸς ἀριθμὸς τῶν ὑποψηφίων. Τὸ «ἀνοιγμα» μεταξὺ τῶν δύο τούτων παραμέτρων εἶναι ἤδη τεράστιον, ὃ δὲ ρυθμὸς ἀξήσεώς του λίαν ταχύς. Ἀντιμετώπισις ἄρα τοῦ προβλήματος δέον νὰ ἀποβλέπη εἰς τὴν μεταβολὴν ἐπὶ τὸ εὐνοϊκώτερον ἀμφοτέρων τῶν παραμέτρων, ἥτοι συγκεκριμένως :

1) **Τὴν αὔξησιν τῆς δυναμικότητος τῶν ὑπαρχουσῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν :** Ἐὰν ἐνδελεχῆς μελέτη δὲν ἀπολήξη εἰς διάφορον συμπέρασμα, εἶναι δυνατὸν νὰ ληφθῆ τὸ ποσοστὸν καλύψεως εἰς 50 % , ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, ὅτι συμβαίνει εἰς πλείστας χώρας τῆς Δυτ. Εὐρώπης. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἤδη ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπαιτεῖται ὁ «εἰς χρόνον μηδὲν» διπλασιασμὸς τῆς δυναμικότητος τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν. Εἶναι προφανές ὅτι ὁ χρόνος ἀναπτύξεως νέων πανεπιστη-

μιακῶν μονάδων εἶναι πολὺ ὀλίγον συμπέσιμος. Ἐνεφέρθη ἤδη τὸ παράδειγμα λίαν μακρῶν χρόνων, ἀπαιτουμένων διὰ τὴν κατασκευὴν πανεπιστημιακῶν κτιρίων ἢ τὴν πλήρωσιν κενῶν ἐδρῶν. Ἐν τούτοις, θεμελιώδεις ἀρχαί, ὡς αἱ σχετιζόμεναι πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Δημοσίου Λογιστικοῦ ἢ τὴν ἀνάγκην τηρήσεως τῆς στάθμης τοῦ πανεπιστημιακοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ εἰς τὰ ὑψηλότερα δυνατὰ ἐπίπεδα, δὲν δύνανται καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀγνοηθοῦν χάριν τοῦ ἐπείγοντος. Βεβαίως ἡ διαδικασία λήψεως ἀποφάσεων, ἢ ἐκτέλεσις μελετῶν κ.λ.π., ὡς καὶ ἡ ἐν γένει γραφειοκρατικὴ διαδικασία δύνανται νὰ ἐπιταχυνθοῦν μέχρις ἐνὸς σημείου. Ἡ ὑπαρξίς ὅμως ἐνὸς ἐλαχίστου δυνατοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως ἀποτελεῖ σημαντικωτάτην παράμετρον τοῦ προβλήματος.

Ὅθεν, ἐπειδὴ ἡ αὔξησις τῆς δυναμικότητος εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῇ κλιμακουμένη ἐντὸς εὐλόγου ἀριθμοῦ ἐτῶν, θὰ ἀπαιτηθῇ πιθανῶς σκόπευσις πρὸς τὸν τριπλασιασμὸν περίπου τῆς σημερινῆς δυναμικότητος. Ἡ τοιαύτη αὔξησις δύνανται νὰ ἐπιτευχθῇ ὡς ἀκολούθως :

1. 1. Διὰ τῆς ἰδρύσεως νέων Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν ὁμοίων πρὸς τὰς ὑπαρχούσας, κατόπιν διεξοδικῆς μελέτης περὶ τὸ εἶδος καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν συμφώνως πρὸς τὰς ὑπαρχούσας ἀνάγκας.

1. 2. Διὰ τῆς ἰδρύσεως Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν νέων εἰδικότητων, μὴ ὑπαρχουσῶν εἰσέτι εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀναφέρονται χαρακτηριστικῶς νέαι εἰδικότητες Μηχανικῶν, Κοινωνιολογία, Πολεοδομία, Ἐφηρμοσμένα Καλὰ Τέχνη κ.λ.π. Πλήθος τοιούτων περιοχῶν καλύπτονται πλημμελῶς ὑπὸ συγγενῶν εἰδικότητων, ἐνῶ ἄλλαι οὐδαμῶς καλύπτονται.

1. 3. Διὰ τῆς καθιερώσεως σπουδῶν «κολλεγιακοῦ τύπου» πρὸς παραγωγὴν εἰδικευμένων στελεχῶν ἀνωτέρας στάθμης : Ἡ δυνατότης αὕτη εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσα, διότι εἶναι πιθανῶς ἀμέσου ἐφαρμογῆς, συνισταμένη οὐσιαστικῶς εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ βαθμοῦ ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν. Αἱ σπουδαὶ τοῦ τύπου τούτου θὰ συνίστανται εἰς τὴν παρακολούθησιν τῶν γενικῶν μαθημάτων τῆς δεδομένης Σχολῆς, διαρκείας συνήθως διετοῦς, μετὰ τὸ πέρασ τῶν ὁποίων θὰ χορηγεῖται πτυχίον ἢ ἐνδεικτικὸν (ἀντίστοιχον πρὸς τὸ Γερμανικὸν προδίπλωμα). Οἱ πτυχιούχοι θὰ δύνανται νὰ ἐργασθοῦν ὡς διοικητικὰ κυρίως στελέχη τῆς ἀντιστοίχου εἰδικότητος. Ἄπασαι αἱ Σχολαὶ τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ Ἱατρικὴ, ἡ Νομικὴ, αἱ Πολιτικαὶ Ἐπιστήμαι κ.λ.π. δύνανται νὰ ἐνταχθοῦν εἰς τὸ σχέδιον τοῦτο.

Σημειωτέον ὅτι ἡ τοιαύτη ἐκπαίδευσις λόγῳ τῆς γενικῆς κατευθύνσεως αὐτῆς θὰ ἔχη λίαν χαμηλὸν κόστος καὶ θὰ ἀπαιτῇ λίαν περιορισμένα μέσα.

Ἡ ἔκφρασις ὅτι αἱ σπουδαὶ αὗται εἶναι ἀμέσου ἐφαρμογῆς εἶναι ἐνταῦθα

κυριολεκτική. Τὸ σύστημα δύναται νὰ λειτουργήσῃ ἀπὸ τοῦ ἐπομένου ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους. Ἀπὸ πλευρᾶς χώρων δύναται νὰ χρησιμοποιηθοῦν οἱ ἤδη ὑπάρχοντες, τὸ μὲν διὰ προγραμματισμοῦ τῆς πλήρους καὶ συνεχοῦς λειτουργίας αὐτῶν, τὸ δὲ διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ὥραριου ἐργασίας καὶ εἰς τὰς βραδυνὰς ὥρας (π.χ. 19.00' - 22.00'), ὡς ἤδη εἰς πλεῖστα Πανεπιστήμια τῆς ἀλλοδαπῆς συνηθίζεται. Τὸ πενιχρὸν ποσοστὸν καλύψεως τοῦ 23% δύναται νὰ ἀυξηθῇ ἀμέσως εἰς 40 ἢ 50% ἔναντι μοναδικῆς δαπάνης τοῦ διορισμοῦ ἀριθμοῦ τινος Καθηγητῶν καὶ Βοηθῶν ἐδρῶν γενικῶν μαθημάτων. Ἐπὶ παραδείγματι διὰ τὸ Ε. Μ. Πολυτεχνεῖον θὰ ἤρκουν 10 - 15 ἐπὶ πλέον Καθηγηταὶ Γενικῶν Ἐδρῶν καὶ ἀντίστοιχος ἀριθμὸς Βοηθῶν, ὥστε νὰ ὑπολογίζεται ὅτι διὰ δαπάνης 12 - 20 ἑκατ. δραχμῶν κατ' ἔτος ἐπὶ πλέον, 700 - 900 «κολλεγιακοὶ» σπουδασταὶ θὰ ἠδύναντο νὰ ἐκπαιδευθοῦν κατὰ τὰ ὡς ἄνω.

Οἱ ἐν λόγῳ κύκλοι σπουδῶν θὰ ἐπικοινωνοῦν ἀμέσως πρὸς τὰς κανονικὰς σπουδὰς τῶν ἀντιστοίχων Σχολῶν, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ὑψηλῆς στάθμης σπουδασταὶ θὰ δύνανται νὰ μετατάσσονται εἰς τὰς τελευταίας καὶ ἀντιθέτως χαμηλῆς ἐπιδόσεως σπουδασταὶ θὰ δύνανται νὰ μεταπίπτουν εὐθέως εἰς τὸν κολλεγιακὸν κύκλον πρὸς ἀπόκτησιν προσόντων τινῶν, καταλλήλων διὰ κάποιαν ἐπαγγελματικὴν σταδιοδρομίαν.

Δὲν θὰ ἦτο ἴσως ἄσκοπον νὰ καθιερωθῇ, ὅπως οἱ ἀποτυγχάνοντες εἰς τὴν «προδιπλωματικὴν» φάσιν κανονικοὶ φοιτηταὶ μεταφέρονται κατὰ κάποιαν διαδικασίαν εἰς τὸ κολλεγιακὸν ἐπίπεδον, ὁπόθεν καὶ θὰ δύνανται νὰ ὀδηγοῦνται εἰς ἄμεσον ἐπαγγελματικὴν ἀποκατάστασιν.

1.4. Εἰδικῶς διὰ τὰς τεχνολογικὰς σπουδὰς, πρὸς τὰς Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς θὰ συνδέωνται ὀργανικῶς διὰ τοῦ ὡς ἄνω σχήματος τὰ Κ.Α.Τ.Ε., τὰ ὁποῖα θὰ παράγουν στελέχη ἐφαρμογῆς ἀνωτέρας στάθμης.

2) Τὴν μείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τελειοφοίτων Γυμνασίου : Τοῦτο εἶναι προφανῶς δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ, ἐὰν παρασχεθοῦν εἰς τοὺς σπουδάζοντας : α) εὐκαιρία ἐπαγγελματικῆς ἀποκαταστάσεως ἄνευ ἀπολυτηρίου Γυμνασίου, β) ἡ δυνατότης συνεχίσεως τῶν σπουδῶν αὐτῶν, μέσῳ κάποιου σχήματος «συνεχιζομένης ἐκπαιδεύσεως», εἰς οἰονδήποτε βραδύτερον σημεῖον τῆς σταδιοδρομίας των ἐπιθυμοῦν καὶ γ) ἐνημέρωσις συστηματικὴ καὶ ὑπεύθυνος ἐπὶ τῶν δυνατοτήτων σταδιοδρομίας, τῶν παρεχομένων ὑπὸ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ὥστε οἱ σπουδάζοντες νὰ δύνανται ἐλευθέρως καὶ ἄνευ συναισθηματικῶν ἐπιδράσεων νὰ ἀποφασίσουν περὶ τῆς μελλοντικῆς πορείας των.

Τὰ ἀνωτέρω ἐν τούτοις ἀπαιτοῦν πλήρη ἀναδιάρθρωσιν τῆς Μέσης Παιδείας, ὡς εἶναι εὐνόητον. Τὰ μέχρι τοῦδε προταθέντα σχήματα ὑπὸ λίαν ὑπευθύνων καὶ

ἀρμοδίωv χειλέωv, ὡς π.χ. ἡ ἔννεαετῆς ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις (ἤτοι Δημοτικὸν - Ζετὲς Κατώτερον Γυμνάσιον) καὶ ὁ ἐν συνεχείᾳ κατόπιν εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων διαχωρισμὸς εἰς Ἐνωτέρωv Ζετὲς Γυμνάσιον, ὁδηγοῦν εἰς τὴν Ἀνωτάτην ἢ Ἀνωτέραν Ἐκπαίδευσιν ἀφ' ἑνός, ἢ τὴν Μέσην Ἐπαγγελματικὴν ἀφ' ἑτέρου, ἀποτελοῦν ἴσως τὴν λύσιν εἰς τὸ δυσχερὲς πρόβλημα τῆς ὀρθῆς κατανομῆς τῶν νέων εἰς τὰ ἐπαγγέλματα καὶ τὰς Τέχνας ἀφ' ἑνός, καὶ τὰς Ἐπιστήμας ἀφ' ἑτέρου. Ἀλλὰ βεβαίως ἡ παροῦσα δὲν σκοπεῖ νὰ ὑπεισέλθῃ εἰς λεπτομερείας, ἀφορώσας τὴν μελλοντικὴν δομὴν τῆς Μέσης Παιδείας.

Ἡ μελέτη αὕτη ἐξ ἄλλου δὲν φιλοδοξεῖ νὰ προσφέρῃ λύσεις ὑπὸ μορφὴν συγκεκριμένων προτάσεων εἰς τὸ φλέγον ζήτημα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνωτάτης Παιδείας. Αἱ προτάσεις αὗται εἶναι ἔργον εἰδικῶν ἐπιτροπῶν ἐπιστημόνων, αἱ ὁποῖα καὶ θὰ πρέπη εἰς βάθος νὰ ἐρευνήσουν τὸ πρόβλημα. Ἐν προκειμένῳ παρετέθησαν τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ μεγέθη καὶ ἐξητάσθη ὁ ρυθμὸς μεταβολῆς αὐτῶν. Αἱ οὕτω διατυπούμεναι σκέψεις δὲν εἶναι εἰμὴ μόνον τὰ προφανῆ λογικὰ συμπεράσματα τῆς ἐξετάσεως αὐτῆς. Ἀλλ' ὅμως κατεδείχθη ἡ ἀναντίρρητος σπουδαιότης τοῦ ζητήματος καὶ ἡ κρισιμότης τῶν σημερινῶν περιστάσεων. Ἴσως τὸ Ἔθνος θὰ προσέβλεπε εἰς τὴν ἀνάληψιν ἀληθοῦς σταυροφορίας παρὰ τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας του, μὲ ἐπικεφαλῆς τὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὰ Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρυμάτα, διὰ τὴν ἄμεσον μελέτην καὶ προώθησιν λύσεως τοῦ συνδεομένου πρὸς τὴν ἰδίαν τὴν ὑπαρξίν του προβλήματος τούτου.

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Ι Σ

Εἰς τὴν παροῦσαν ἐργασίαν μελετᾶται τὸ πρόβλημα τῶν δυνατοτήτων ποσοτικῆς καλύψεως ὑπὸ τῶν Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν ἐν Ἑλλάδι τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας εἰς τὴν Ἀνωτάτην Παιδείαν. Πρὸς τοῦτο ἐμελετήθησαν συγκριτικῶς οἱ ἀριθμοὶ ὑποψηφίων καὶ εἰσαγομένων φοιτητῶν κατὰ τὰς εἰσαγωγικὰς ἐξετάσεις τῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων κατὰ σύνολον καὶ κατὰ κύκλους Σχολῶν, οἱ ἀριθμοὶ Ἑλλήνων φοιτητῶν ἐγγραφομένων εἰς Πανεπιστήμια τῆς ἀλλοδαπῆς κατὰ τὸν ἀντίστοιχον χρόνον καὶ ἡ κατανομὴ τούτων κατὰ ἐπιστημονικὰς περιοχὰς καὶ χώρας, ἐπίσης δὲ καὶ ἄλλα στοιχεῖα ἰδιαιτέρας σημασίας. Τὰ συμπεράσματα τῆς μελέτης καταδεικνύουν τὴν κρισιμότητα τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῇ περιοχῇ καταστάσεως καὶ δύνανται ἐνδεχομένως νὰ χρησιμεύσουν ὡς βᾶσις διὰ τὴν διεξοδικὴν καὶ βαθεῖαν μελέτην τοῦ θέματος, ἢ ὁποῖα καθ' ἡμᾶς εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιβεβλημένα καὶ ἄκρως ἐπείγουσα.

A B S T R A C T

The efficiency of the existing system of Higher Education in Greece from the point of view of covering the needs of the nation quantitatively is investigated. For the period 1968 - 1974, the total number of applicants as compared with the part of them successfully passing the «entry examinations», and their distribution over the various disciplines, the number of Greek students in foreign universities, and their distribution per discipline and country, as well as other relevant information of particular importance were examined. It was proved that an extremely critical situation has been developed in the area, as most parameters of the problem appear to grow at a most disquieting rate. Conclusions presented here can be useful for a thorough study of the problem, which, according to our view, is most imperatively and urgently required.

Μετά τὸ πέρας τῆς ἀνακοινώσεως διεξήχθη συζήτησις, εἰς ἣν μετέσχον ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Π. Ζέπος καὶ οἱ ἀκαδημαϊκοὶ Π. Κανελλόπουλος, Λ. Ζέρβας, Ι. Ξανθάκης, Δ. Ζακυθινὸς καὶ Ἑρρ. Σκάσσης. Εἰδικώτερον ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας καὶ ὑπουργὸς Π. Ζέπος ἐτόνισε τὰ ἑξῆς :

Πᾶσαι αἱ βαθμίδες τῆς Παιδείας πάσχουν, τὰ δὲ προβλήματα τῆς Παιδείας ἔχουν ἀνάγκη εὐρείας καὶ ἐπισταμένης μελέτης. Ὁρισμένα ὅμως ζητήματα ἐμφανίζουν ἐπείγοντα χαρακτηριστῆρα καὶ πρέπει νὰ τύχουν ἀμέσου ρυθμίσεως διὰ βραχυπροθέσμων λύσεων δυναμένων νὰ ἐφαρμοσθοῦν ἤδη ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς ἔτους. Αἱ σκέψεις τοῦ κ. Θεοχάρη εἶναι εὐστοχοὶ καὶ ἄξιοι πάσης προσοχῆς, πρέπει δὲ νὰ κινήσουν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἀκαδημίας, τῆς ὁποίας ἡ γνώμη θὰ εἶναι βαρύνουσα διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν ὑπὸ τῆς Πολιτείας τῶν συναφῶν ἀκανθωδῶν προβλημάτων.

Καὶ καταλήγων ὁ Πρόεδρος, προτείνει τὴν σύστασιν ἐπιτροπῆς ἢ μᾶλλον ομάδος ἐργασίας ἐκ μελῶν τῆς Ἀκαδημίας πρὸς μελέτην καὶ ὑπόδειξιν λύσεων ἐπὶ τῶν ἐπείγοντων τούτων ζητημάτων.

Ἐν συνεχείᾳ ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Ε. Σκάσσης εἰπὼν τὰ ἑξῆς :

Κύριε Πρόεδρε,

Θὰ εἶμαι σύντομος, διότι θὰ περιορισθῶ νὰ ὑποβάλω μίαν σκέψιν μου μὴ εἰσέτι ἀκουσθεῖσαν, ἀφοῦ προηγουμένως μὲ δύο λέξεις συγκαρῶ ὡς ἄξιον μεγί-

στου ἐπαίνου τὸν ἐνώπιον ἡμῶν ἄριστα ἀναπτύξαντα τὸ θέμα του τόσον θεωρητικῶς, ὅσον καὶ πρακτικῶς, διηγηθισμένον δι' ἐπιμελῶν καὶ πλουσίων πινάκων, ἐπιβειωτικῶν καὶ ὀφθαλμοφανῶς τῶν θεωριῶν του. Θὰ πρέπη λοιπὸν ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Π. Θεοχάρη νὰ μὴ γίνῃ μόνον ἡμῶν τῶν Ἀκαδημαϊκῶν κτῆμα, ἀλλὰ νὰ γνωστοποιηθῇ ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον ἐκεῖ, ἔνθα ἐπιβάλλεται νὰ γνωσθῇ, εἰς τοὺς νεαροὺς σπουδαστὰς τῶν Γυμνασίων καὶ εἰς τοὺς γονεῖς ἢ κηδεμόνας αὐτῶν. Νὰ ζητήσωμεν οἱ Καθηγηταὶ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ λεχθέντων, νὰ ἀναλάβωσι νὰ ὁμιλήσωσιν ἐνώπιον τῶν μαθητῶν καὶ τῶν κηδεμόνων των ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο προσκαλουμένων. Διὰ τὸ ὁμοίμορφον ὅμως τῶν ὁμιλιῶν τούτων, πρέπει, νομίζομεν, νὰ ὑποβοηθήσωσιν τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως ὁ κ. Θεοχάρης καὶ ἡ Ἀκαδημία, τονίζοντες τὰ καίρια σημεῖα τῶν γενικῶν αὐτῶν συμπερασμάτων. Οὔτω μόνον θὰ ἀποδοθῇ ἡ δέουσα σημασία ὡς πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν τῆς ὥραίας μελέτης τοῦ ἀγαπητοῦ συναδέλφου μας κ. Περικλῆ Θεοχάρη.